

NACRT

**ZAKON
O POREZU NA DOHODAK**

Sarajevo, septembar 2018. godine

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

- (1) Ovim zakonom propisuje se način utvrđivanja, plaćanja i prijave poreza na dohodak fizičkih lica u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).
- (2) Pripadnost prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica utvrđuje se prema posebnim propisima.

Član 2.

(Pojmovi)

- (1) U smislu ovog zakona primjenjuje se značenje pojmova koji su definirani u drugim zakonima i propisima u Federaciji i Bosni i Hercegovini, ukoliko u ovom zakonu nije izričito navedeno drugačije značenje.
- (2) U smislu ovog zakona primjenjuju se sljedeći pojmovi:
 - a) pojam „**porezni obveznik**“ znači svako lice koje podliježe plaćanju poreza na dohodak prema ovom zakonu;
 - b) pojam „**lice**“ znači svako fizičko ili pravno lice;
 - c) pojam „**fizičko lice**“ znači građanin ili samostalni poduzetnik;
 - d) pojam „**samostalni poduzetnik**“ označava građanina koji ima registrovanu osnovnu, dopunsku ili dodatnu djelatnost.
 - e) pojam „**povezano lice**“ znači bilo koje lice koje je povezano sa poreznim obveznikom na način predviđen ovim zakonom;
 - f) pojam „**dohodak**“ je ukupan prihod poreskog obveznika umanjen za rashode priznate prema ovom zakonu, u istom poreskom periodu.
 - g) pojam „**stalno mjesto poslovanja**“ smatra se mjesto u FBiH preko kojeg nerezident obavlja poslovanje u cijelosti ili djelimično.
 - h) pojam „**neograničena porezna obaveza**“ smatra se pravom oporezivanja prihoda koji je ostvaren iz bilo kojeg izvora u Bosni i Hercegovini i/ili inostranstvu.
 - i) pojam „**porezni kredit**“ smatra se iznos za koji se umanjuje obračunati porez na dohodak.
 - j) pojam „**porezni agent**“ znači lice koje vrši obračun, obustavu i uplatu poreza na dohodak u ime poreznog obveznika.
 - k) pojam „**penzije**“ znači svako davanje licima na ime prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja iz prošlog radnog odnosa.
- (3) Na način korišten u ovom zakonu, jednina uključuje množinu, a množina uključuje jedninu, osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije. Lična zamjenica "on" na isti način uključuje ličnu zamjenicu "ona", a "njega" uključuje "nju", osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije.

II. POREZNI OBVEZNIK

Član 3.

(Obveznik poreza na dohodak)

- (1) Fizičko lice koje ima stalno prebivalište ili boravište odnosno sjedište u Federaciji, podliježe neograničenoj poreznoj obavezi poreza na dohodak.
- (2) Ograničenoj poreznoj obavezi podliježu:
 - a) fizička lica koja imaju prebivalište na području Republike Srpske i/ili Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt), a koja ostvaruju oporezivi dohodak na teritoriji Federacije;
 - b) nerezidenti Federacije za ostvareni prihod na teritoriji Federacije.
- (3) Na zahtjev fizičkih lica koja se smatraju neograničeno porezno odgovorna, a koja još uvijek imaju prebivalište u Federaciji, ali ne i boravište, porezna obaveza se ograničava na prihode ostvarene na teritoriji Federacije, ukoliko svoj boravak van teritorije Federacije mogu dokazati dokumentom nadležnog organa za taj boravak.
- (4) Na lica iz stava (2) tačka b) ovog člana primjenjuju se odredbe člana 14. ovog zakona.
- (5) Ukoliko više fizičkih lica zajednički ostvaruje dohodak, porezni obveznik je svako fizičko lice za udio dohotka koji ostvari u ukupnom dohotku.
- (6) Porezni obveznik je i nasljednik za sve porezne obaveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavilac ostvario do svoje smrti, i to samo u vrijednosti naslijeđene imovine. Nasljednik je istovremeno i porezni obveznik za dohodak koji mu pritiče iz naslijeđenih izvora dohotka.
- (7) Izuzetno od stava (2) tačka a) ovog člana, ne smatraju se obveznicima poreza na dohodak fizička lica koja imaju prebivalište na području Republike Srpske i/ili Brčko Distrikta, a koji ostvaruju dohodak u državnim zajedničkim institucijama i javnim privrednim društvima koji se nalaze na teritoriji Federacije za dohodak ostvaren u tim institucijama i javnim privrednim društvima.

Član 4.

(Rezidenti i nerezidenti)

- (1) Rezidentom Federacije, u smislu ovog zakona, smatra se fizičko lice koje:
 - a) ima prebivalište ili boravište na teritoriji Federacije ili centar poslovnih i životnih interesa, i/ili
 - b) na teritoriji Federacije, neprekidno ili sa prekidima, boravi 183 ili više dana u bilo kojem dvanaestomjesečnom periodu.
- (2) Nerezidentom, u smislu ovog zakona, smatra se fizičko lice, državljanin Republike Srpske, Brčko Distrikta, ili druge države koje na teritoriji Federacije nema prebivalište i stalno boravište, a boravi manje od 183 dana, neprekidno ili sa prekidima, u bilo kojem dvaneasetomjesečnom periodu.

Član 5.

(Lica koja ne podliježu oporezivanju)

- (1) Fizička lica koja ne podliježu oporezivanju, uz uslov da nisu državljani Bosne i Hercegovine, a imaju prebivalište ili boravište na teritoriji Federacije, su:
 - a) šefovi, osoblje i zaposleni stranih diplomatskih misija, te članovi njihovih domaćinstava;
 - b) šefovi stranih konzulata, konzularni funkcioneri ovlašteni da obavljaju konzularne funkcije, počasni konzuli stranih država, te članovi njihovih domaćinstava;
 - c) funkcioneri i stručnjaci za realizaciju programa iz okvira Organizacija ujedinjenih naroda i njenih specijaliziranih agencija;
 - d) šefovi, osoblje i zaposleni u Uredu visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (Office of the High Representative OHR) i članovi njihovih domaćinstava;
 - e) fizička lica koja rade kao posluga u stranim diplomatskim i konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama.
- (2) Izuzetno, ukoliko fizička lica iz stava (1) ovog člana ostvaruju prihod sa teritorije Federacije, osim prihoda koji ostvare od svoje države ili međunarodne organizacije, obveznici su poreza na dohodak za taj prihod.

III. OSNOVICA POREZA NA DOHODAK

Član 6.

(Utvrđivanje dohotka)

- (1) Prihodi i rashodi utvrđuju se primjenom principa blagajne, osim u slučaju prihoda isplate dividendi ili udjela u dobiti.
- (2) Prihodi se pripisuju onom licu koje ih je ostvarilo. U slučaju prestanka porezne obaveze prihodi se pripisuju onom licu (pravnom slijedniku) kojem se na temelju njihovog prijenosa povećava ekonomska snaga.
- (3) Rashodi se pripisuju onom licu kojem se pripisuju i prihodi iz stava (3) ovog člana, bez obzira ko ih je učinio.
- (4) Prihodi i rashodi koji su nastali u ime i za račun drugog (prolazne stavke) ne smatraju se ni prihodom, ni rashodom i ne utječu na visinu dohotka.
- (5) Odbitnim rashodima se ne smatraju ni oni rashodi koji se ne mogu jasno odvojiti od rashoda niti rashodi uzrokovani ličnim potrebama poreznog obveznika ili nisu nastali s namjerom sticanja oporezivih prihoda, kao što su: rashodi na ime ličnih poreza, novčanih kazni i prekršaja, troškova sudskih ili upravnih postupaka u ličnim predmetima i zateznih kamata na zakašnjela plaćanja rashoda.

Član 7.

(Prihodi koji su predmet oporezivanja)

- (1) Prihodi koji podliježu obavezi obračuna i plaćanja poreza na dohodak su:
 - a) prihodi od nesamostalnog rada,
 - b) prihodi od samostalnog rada,
 - c) prihodi od imovine i imovinskih prava,
 - d) prihodi od ulaganja sredstava,
 - e) ostali prihodi u skladu sa članom 40. ovog zakona.
- (2) Prihodima, u smislu stava (1) ovog člana, smatraju se sva primanja bilo da su ostvarena u novcu, stvarima, pravima, uslugama ili na drugi način, izražena po tržišnoj vrijednosti stvari, prava ili protuusluga na dan sticanja raspolaganja.
- (3) Tržišna vrijednost, u smislu stava (2) ovog člana, predstavlja iznos koji bi se ostvario između nepovezanih lica u isto vrijeme za ista ili slična prava, stvari, usluge pod uslovima nepristrane konkurencije.

Član 8.

(Izuzeti prihodi)

- (1) Prihodi koji se, u smislu ovog zakona, ne uključuju u osnovicu poreza na dohodak, a koji se isplaćuju iz budžeta svih nivoa vlasti ili vanbudžetskih fondova su:
 - a) naknada za vrijeme nezaposlenosti i spriječenosti za rad;
 - b) penzija rezidenta, bilo da je stečena u inostranstvu ili u Bosni i Hercegovini;
 - c) primanja ostvarena na osnovu posebnih propisa o pravima branilaca i članova njihovih porodica, ratnih vojnih invalida, civilnih invalida, civilnih žrtava rata i druge socijalne pomoći;
 - d) dječiji dodatak i novčana sredstava za opremu novorođenčeta;
 - e) naknada za rad hranitelja i naknada za izdržavanje korisnika u hraniteljskoj porodici;
 - f) naknade osuđenim licima za vrijeme odsluženja kazne u odgojno-popravnim, odnosno kazneno-popravnim ustanovama;
 - g) prihodi na osnovu nagrada članovima Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i nagrada za tehničko - tehnološke inovacije i društveno - humanistička postignuća;
 - h) prihodi na osnovu nagrade učenicima i studentima osvojene na takmičenjima u okviru obrazovnog sistema i organiziranim školskim i visokoškolskim takmičenjima;
 - i) prihodi na osnovu nagrade za izuzetna dostignuća u oblasti obrazovanja, kulture, nauke, sporta i drugih povoda obilježavanja značajnih datuma;
 - j) osvojene, odnosno dobijene nagrade u novcu, stvarima i/ili pravima za pokazano znanje u kvizovima i drugim sličnim takmičenjima;
 - k) mjesečni prihodi u iznosu do 300,00 KM na osnovu stipendija učenika i studenata na redovnom školovanju;
 - l) godišnji prihodi po osnovu jednokratnih novčanih potpora dodijeljenih kandidatima izabranim putem javnih poziva ili konkursa koji dodjeljuje potpore, za sticanje naučnog stepena magistra nauka, odnosno doktora nauka, te postdoktorantima u svrhu izmirenja obaveza prema visokoškolskim ustanovama i troškova koji proističu iz obavljanja naučno-

istraživačkog rada u iznosu do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku;

- m) pomoći zbog uništenja ili oštećenja imovine uslijed elementarnih nepogoda ili drugih vanrednih događaja;
- n) premije, subvencije i druga sredstva koja se u svrhu poticanja razvoja poljoprivrede, plaćaju, odnosno isplaćuju iz budžeta Federacije, kantona i lokalne samouprave na poseban namjenski račun nosiocu porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji je upisan u registar poljoprivrednih gazdinstava u skladu sa propisima koji uređuju tu oblast.

(2) Prihodi koji se ne uključuju u osnovicu porez na dohodak su:

- a) primanja odnosno donacije koje građani ostvaruju po osnovu darovanja pravnih i fizičkih lica za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavka lijekova i ortopedskih pomagala), koja nisu plaćena osnovnim ili dopunskim zdravstvenim osiguranjem;
- b) godišnji prihodi na osnovu naknada za tjelesna oštećenja, umanjenu radnu sposobnost, naknada za pretrpljenu neimovinsku štetu i naknada šteta zaposlenicima po osnovu posljedica nesreće na radu u iznosu do pet prosječnih plaća u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku;
- c) nasljedstva i pokloni u skladu sa zakonom;
- d) godišnji prihodi u iznosu do 6.000,00 KM na ime stipendija i/ili školarine (upisnine) učenika i studenata na redovnom školovanju;
- e) mjesečne naknade u iznosu do 300,00 KM na ime troškova prakse i obrazovanja učenika i studenata na redovnom školovanju;
- f) naknade troškova volontiranja u mjesečnom iznosu do 250,00 KM koju ostvaruje volonter, u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje;
- g) naknade u slučaju smrti zaposlenog, člana njegove porodice ili penzionisanog radnika, pomoći u slučaju teške invalidnosti, bolesti zaposlenog u visini do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku;
- h) pomoći zbog uništenja ili oštećenja imovine uslijed elementarnih nepogoda ili drugih vanrednih događaja u visini stvarnih troškova;
- i) naknade štete zbog posljedica nesreće prema odluci suda ili nagodbi u toku sudskog/vansudskog postupka u visini do pet prosječnih plaća u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku;
- j) prihodi od prodaje imovine;
- k) osvojene, odnosno dobijene nagrade u novcu, stvarima i/ili pravima za pokazano znanje u kvizovima i drugim sličnim takmičenjima;
- l) otpremnina koja se daje zaposlenom u visini do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku prilikom odlaska u penziju;
- m) prihodi na osnovu kamate u bankama, štedionicama i štedno-kreditnim zadrugama, bankovnim računima (žiroračun, devizni računi i dr.) i kamate na državne obveznice, osim prihoda iz člana 39. stav (1) tačka a) ovog zakona;
- n) prihodi po osnovu osiguranja života, stvari, imovine i odgovornosti, koje isplaćuju društva za osiguranje i reosiguranje koja imaju sjedište na teritoriji Federacije;

- o) prihodi po osnovu isplaćenih naknada životnog osiguranja koji imaju karakter štednje, kao i isplaćene prihode po osnovu dobrovoljnog penzijskog osiguranja, koje isplaćuju društva za osiguranje i reosiguranje koja imaju sjedište na teritoriji Federacije, osim prihoda iz člana 39. stav (1) tačka d) ovog zakona;
- p) prihodi iz člana 17. stav (5) ovoga zakona, koje isplaćuje/daje porezni agent;
- r) godišnji prihodi ili naknade fizičkih lica koje ostvaruju u neprofitnim pravnim licima za dobrovoljno učešće u akcijama koje su u općem javnom interesu u iznosu do 500,00 KM mjesečno;
- s) godišnje naknade na ime socijalne pomoći koja se isplaćuju iz sredstava članarine članovima radničkih sindikata ili udruženja penzionera u visini do jedne prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku;
- t) naknade koje se kao bespovratna sredstva isplaćuju iz fondova i programa Evropske unije putem akreditiranih tijela za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Evropske unije;
- u) naknade koje se isplaćuju od strane Organizacije ujedinjenih naroda i njenih specijaliziranih agencija i OHR-a prema rezidentima Federacije s osnova radnog odnosa.
- v) naknada za učenje kroz rad.

Član 9.

(Odbitni rashodi)

Rashodima koji umanjuju prihode iz člana 7. ovog zakona smatraju se:

- a) uplaćeni obavezni doprinosi za:
 - 1) penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: PIO/MIO),
 - 2) zdravstveno osiguranje,
 - 3) osiguranje od nezaposlenosti.
- b) rashodi na ime ličnog odbitka iz člana 45. ovog zakona
- c) rashodi koji se mogu povezati sa ostvarenjem prihoda na način propisan članom 6. ovog zakona,
- d) rashodi u procentualnom iznosu ostvarenog prihoda u visini propisanoj ovim zakonom.

Član 10.

(Osnovica poreza na dohodak)

- (1) Osnovicu poreza na dohodak rezidenta predstavlja razlika između ukupnih oporezivih prihoda iz člana 7. ovog zakona stečenih u jednom poreznom periodu, osim prihoda iz člana 8. ovog zakona i odbitnih rashoda iz člana 9. ovog zakona.
- (2) Osnovicu poreza na dohodak nerezidenta predstavlja razlika između ukupnih oporezivih prihoda stečenih u jednom poreznom periodu i rashoda iz člana 9. tač. c) i d) ovog zakona.
- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, osnovica poreza na dohodak od samostalnog rada umanjuje se za porezni gubitak iz prethodnog perioda na način propisan ovim zakonom.

Član 11.

(Način oporezivanja)

Porez na dohodak plaća se:

- a) po odbitku od svakog pojedinačnog dohotka, akontativno i paušalno,
- b) na osnovu rješenja Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Porezna uprava),
- c) samooporezivanjem.

Član 12.

(Stopa poreza na dohodak)

Porez na dohodak plaća se po stopi od 10%.

Alternativni prijedog:

Član 12.

(Stopa poreza na dohodak)

(1) Porez na dohodak plaća se po stopi od:

- a) 10% na godišnju osnovicu od 12.001 KM do 15.000 KM
- b) 15% na godišnju osnovicu od 15.001 do 24.000 KM
- c) 20% na razliku mjesečne osnovice poreza na dohodak preko 2.000,00 KM.

Član 13.

(Porezni period)

- (1) Porez na dohodak utvrđuje se i plaća za kalendarsku godinu (u daljnjem tekstu: porezni period).
- (2) Porezni period može biti kraći od kalendarske godine u slučaju ako:
 - a) rezident u toku kalendarske godine postane nerezident ili obrnuto,
 - b) prema odredbama ovog zakona, rezidentu postaje ili prestaje svojstvo poreznog obveznika.
- (3) U slučajevima iz stava (2) ovog člana, prava iz ovog zakona računaju se u korist poreznog obveznika na pune mjesece.

Član 14.

(Eliminiranje dvostrukog oporezivanja)

- (1) Rezidentu Federacije koji ostvari dohodak u drugoj državi, na koji je plaćen porez u toj državi, odobrava se porezni kredit.
- (2) Odredbe Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (u daljnjem tekstu: Ugovora) koje država Bosna i Hercegovina ima potpisane sa drugim državama, imaju prioritet u odnosu na odredbe ovog zakona.

- (3) Ukoliko porezni obveznik rezident Federacije, u skladu sa Ugovorom po osnovu prihoda ostvarenog van teritorije Bosne i Hercegovine ili, van teritorije Bosne i Hercegovine u toku poreznog perioda akontacije poreza na dohodak plaća u inostranstvu iz tog prihoda, nije obavezan plaćati akontacije poreza na dohodak u Federaciji, o čemu je obavezan obavijestiti Poreznu upravu, ali je u tom slučaju obavezan podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak prema članu 56. ovog zakona, osim ako Bosna i Hercegovina u skladu sa Ugovorom izuzima taj dohodak od oporezivanja. Isto se primjenjuje i za prihode rezidenata upućenih na rad van Bosne i Hercegovine po nalogu inostranog poslodavca.
- (4) Rezidentu Federacije koji ostvari dohodak u pravnom licu sa sjedištem u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu, na koji je plaćen porez u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu, odobrava se porezni kredit u visini plaćenog poreza na dohodak.

Član 15.

(Povezana lica)

- (1) Povezanim licima, u smislu ovog zakona, smatraju se sljedeća lica:
 - a) bračni i vanbračni drug, potomci bračnog i vanbračnog druga, braća i sestre i njihovi potomci, djedovi i bake i njihovi potomci kao braća i sestre i roditelji bračnog ili vanbračnog druga;
 - b) pravno lice i svako fizičko lice koje posjeduje neposredno ili posredno 25 ili više procenata vrijednosti ili broja dionica ili glasačkih prava u tom pravnom licu;
 - c) dva ili više pravnih lica ukoliko jedno fizičko lice ili treće lice posjeduje direktno ili indirektno 25 ili više procenata vrijednosti ili broja dionica ili glasačkih prava u svakom pravnom licu.
- (2) Povezanim licima smatraju se i lica definisana Zakonom o tržištu vrijednosnih papira FBiH.

Član 16.

(Transferne cijene)

- (1) Transfernom cijenom smatra se cijena koja je nastala između povezanih lica iz člana 15. ovog zakona, a koja se uslijed smjernica, zahtjeva, prijedloga ili želja povezanog lica, obavlja po uslovima koji ne postoje između nepovezanih lica, ili koja je različita od tržišne cijene.
- (2) Porezni obveznik koji ima jednu ili više transakcija iz stava (1) ovog člana između povezanih lica, dužan je transakcije iskazati po principu „van dohvata ruke“, na način da se transakcije sa povezanim licima ne razlikuju od uslova koji bi postojali između nepovezanih lica u uporedivim transakcijama obavljenim pod uporedivim okolnostima.
- (3) Transakcija između nepovezanih lica je uporediva sa transakcijom između povezanih lica kada ne postoje razlike između transakcija koje bi mogle da materijalno utječu na finansijski efekt koji se ispituje metodom transferne cijene.
- (4) Metode transferne cijene određuju se u skladu sa Pravilnikom o transfernim cijenama.
- (5) Ukoliko uslovi transakcije sa povezanim licem nisu u skladu sa principom „van dohvata ruke“, Porezna uprava će povećati dohodak poreznog obveznika, tako što će ili povećati oporezivi prihod ili smanjiti priznate rashode da bi se ostvarila usklađenost sa principom „van dohvata ruke“.

IV. OPOREZIVANJE POJEDINIH VRSTA PRIHODA

Odjeljak A. Dohodak od nesamostalnog rada

Član 17.

(Predmet oporezivanja)

- (1) Prihodom od nesamostalnog rada smatraju se svi prihodi i koristi koje poslodavac daje zaposleniku po osnovu radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, i to:
 - a) plaću koju poslodavac isplaćuje zaposleniku u vezi sa sadašnjim radom, (uključujući noćni, prekovremeni ili rad u neradnim danima), budućim naknadama po osnovu sadašnjeg i prijašnjeg radnog odnosa,
 - b) isplate po osnovu naknade za topli obrok ukoliko prelazi iznos od 90 KM, regres ukoliko prelazi iznos od 300 KM, prijevoz ukoliko prelazi iznos od 40 KM i ostalih naknada iz radnog odnosa, u skladu sa odredbama ovog zakona,
 - c) prihodi po osnovi koristi, premija, bonusa i nagrada koje poslodavac isplaćuje ili daje zaposleniku u skladu sa odredbama ovog zakona,
 - d) zaostale plaće odnosno razlike plaća koje se odnose na protekle porezne periode, a koje se zaposleniku ili bivšem zaposleniku isplaćuju u tekućem poreznom periodu na osnovu sudske presude osim iznosa zatezних kamata koje se u ovom slučaju ne smatraju oporezivim prihodom od nesamostalnog rada,
 - e) svi drugi prihodi koje poslodavac isplaćuje ili daje zaposleniku za obavljene rad po njegovim uputama, na osnovu i u vezi sa nesamostalnim radom (komisije, radna tijela, konsalting i sl.)
- (2) Posebno, prihodom ili koristi od nesamostalnog rada smatra se i:
 - a) menadžerska naknada (plaća) ili korist koja se isplaćuje/daje licima bez zasnivanja radnog odnosa,
 - b) naknada (plaća) ili korist lica upućenih na rad na teritoriji Federacije po nalogu inostranog poslodavca u domaća privredna društva za rad u tim društvima,
 - c) naknada (plaća) ili korist lica upućenih na rad van teritorije Federacije po nalogu poslodavca, u inostrana društva za rad u tim društvima,
 - d) naknada (plaća) ili korist članova predstavničkih i izvršnih tijela državne, entitetske i kantonalne vlasti i jedinica lokalne samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama,
 - e) naknada (plaća) ili korist lica nastavnog, profesorskog, istraživačkog osoblja na univerzitetima, fakultetima i visokoškolskim ustanovama koji im se isplaćuju za rad u tim ustanovama,
 - f) naknada (plaća) ili korist licima na privremenima ili povremenim poslovima u periodu ili periodima koji ukupno traju duže od dva mjeseca u bilo kom dvanaestomjesečnom periodu.
- (3) Oporezivim prihodom od nesamostalnog rada smatraju se i vrijednosni papiri koje zaposlenik dobije od poslodavca ili od s poslodavcem povezanog lica u momentu sticanja prava raspolaganja tim vrijednosnim papirima.
- (4) Koristi, u smislu ovog zakona, smatraju se:
 - a) korištenje službenog vozila i drugih sredstava u privatne svrhe;
 - b) smještaj, hrana i druga sredstava i usluga, osim ako su navedeni troškovi vezani za poslovnu djelatnost;

- c) izmirivanje ličnih troškova;
 - d) izmirivanje ili oprost dužničke obaveze;
 - e) premije osiguranja koje plaća poslodavac ili sa poslodavcem povezano lice, a gdje je korisnik polise osiguranja zaposlenik na način propisan ovim zakonom, osim osiguranja zaposlenika u vezi s poslom koji obavljaju.
- (5) Izuzeti prihodi iz člana 8. stava (2) ovog zakona koji ne ulaze u dohodak od nesamostalnog rada i koji ne podliježu oporezivanju su:
- a) posebna radna odjeća obilježena nazivom ili znakom poslodavca ili isplatioca prihoda odnosno plaće,
 - b) posebni ljekarski pregledi, po osnovu posebnih propisa,
 - c) razni oblici stručnog usavršavanja koja su u vezi s djelatnošću poslodavca i isplatioca prihoda,
 - d) članarine po osnovi članstva u strukovnim komorama koje je, prema posebnim propisima, obavezan poslodavac plaćati za zaposlenike pri obavljanju određenih poslova za poslodavaca i/ili isplatioca prihoda odnosno plaće,
 - e) naknada troškova službenog putovanja, i to: dnevnice do visine određene posebnim propisom, troškovi smještaja, prijevoza i ostalih naknada zaposlenim u visini propisanoj Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Član 18.

(Osnovica poreza na dohodak od nesamostalnog rada)

- (1) Osnovica poreza na dohodak od nesamostalnog rada predstavlja razliku između prihoda iz člana 17. ovog zakona i rashoda iz člana 9. tač. a) i b) ovog zakona koji su nastali u poreznom periodu.
- (2) Izuzetno od člana 7. stav (2) ovog zakona, vrijednost prihoda iz člana 17. stav (3) ovog zakona predstavlja prihod ostvaren prodajom vrijednosnih papira.
- (3) Ukoliko je tržišna vrijednost vrijednosnog papira izražena u stranoj valuti, osnovicu poreza na dohodak predstavlja njena protuvrijednost po zvaničnom srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine na dan sticanja prava raspolaganja nad tim vrijednosnim papirom.

Odjeljak B. Dohodak od samostalnog rada

Član 19.

(Predmet oporezivanja)

- (1) Prihodima od samostalnog rada smatraju se svi prihodi koje fizičko lice ostvari samostalnim obavljanjem djelatnosti kojom se bavi kao osnovnim, dopunskim ili dodatnim zanimanjem s ciljem ostvarenja dohotka.
- (2) Prihodi od samostalnog rada uključuju:
 - a) prihodi ostvareni obavljanjem obrtničke i djelatnosti srodnih obrtu u skladu sa propisima koji uređuju obrt i srodnu djelatnost;
 - b) prihodi ostvareni obavljanjem trgovačke i ugostiteljske djelatnosti u skladu sa propisima koji uređuju unutrašnju trgovinu i ugostiteljsku djelatnost;

- c) prihodi ostvareni obavljanjem djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribolova;
 - d) ostali prihodi ostvareni obavljanjem samostalne djelatnosti u skladu sa posebnim propisima.
- (3) Prihodom od samostalnog rada smatra se i prihod ostvaren trajnim ili sezonskim iskorištavanjem zemljišta u nepoljoprivredne svrhe (vađenje pijeska, šljunka i kamenja, proizvodnja kreča, cigle, uglja i sl.) i drugim sličnim djelatnostima, nezavisno od toga da li su registrovani kod nadležnog organa.
 - (4) Oporezivi prihodi iz stava (2) ovog člana smatraju se i prihodi ostvareni samostalnom djelatnošću fizičkih lica koji nisu registrovane kod nadležnog organa, ukoliko ispunjavaju sve uslove da bi se trebali registrovati.
 - (5) Djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju. Djelatnost poljoprivrede uključuje biljnu i stočarsku proizvodnju i sa njima povezane uslužne djelatnosti u skladu sa standardnom klasifikacijom djelatnosti u Bosni i Hercegovini te očuvanje zemljišta u dobrom poljoprivrednom i okolišnom stanju.
 - (6) Ostali prihodi iz stava (2) tačka d) ovog člana smatraju se profesionalna zanimanja zdravstvenih radnika, advokata, notara, veterinarara i drugih zanimanja koje se obavljaju u cilju sticanja dohotka, a za čije je djelovanje potrebna saglasnost ili odobrenje nadležnog organa.

Član 20.

(Osnovica poreza na dohodak od samostalnog rada)

- (1) Osnovicu poreza na dohodak od samostalnog rada predstavljaju razliku poslovnih prihoda umanjenu za poslovne rashode koji su nastali u poreznom periodu.
- (2) Nerezident koji ima stalno mjesto poslovanja na teritoriji Federacije utvrđuje svoju osnovicu dohotka na način propisan stavom (1) ovog člana.

Član 21.

(Poslovni prihodi)

- (1) Poslovni prihodi su svi prihodi iz člana 19. ovog zakona koje je porezni obveznik u okviru svog samostalnog rada ostvario obavljanjem samostalne djelatnosti.
- (2) U poslovne prihode ulaze i prihodi ostvareni od prodaje i/ili prijenosa imovine i prava koja služe za obavljanje samostalnog rada i koja se vode ili su se trebala voditi u popisu dugotrajne imovine, kao i prihodi ostvareni od otuđenja ili likvidacije djelatnosti.
- (3) Uzimanje koja porezni obveznik vrši iz poslovne imovine za privatne potrebe ima tretman poslovnog prihoda, osim isplata avansnog dohotka. Uzimanje koje nije u novčanom obliku, utvrđuje se na način iz člana 7. stav (3) ovog zakona.
- (4) Ako prihod nije prijavljen ili nije prijavljen u tržišnom iznosu, prihod će utvrditi Porezna uprava prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se obavlja samostalni rad, na način propisan posebnim propisima.

Član 22.

(Poslovni rashodi)

- (1) Poslovni rashodi (u daljem tekstu: rashodi) koji se mogu odbiti od prihoda su plaćeni troškovi u toku jednog poreznog perioda koji su u potpunosti isključivo i direktno povezani sa obavljanjem tog samostalnog rada.
- (2) Fizička lica - obveznici poreza na dohodak koji obavljaju registrovanu samostalnu djelatnost, obrtničku ili djelatnost sličnu obrtničkoj, ili trgovačku djelatnost bilo kao osnovno, dopunsko ili dodatno zanimanje, koja za obavljanje registrovane djelatnosti nabavljaju robu, odnosno materijal i sirovine, dužni su na kraju poslovne godine sa stanjem na dan 31. decembra izvršiti popis zaliha robe, odnosno sirovina i materijala na zalihama odnosno u gotovim proizvodima, i to:
 - a) po nabavnoj vrijednosti sa uračunatim porezom na dodanu vrijednost (u daljem tekstu: PDV), ako nisu registrovani PDV obveznici;
 - b) po nabavnoj vrijednosti bez PDV, ako su registrovani PDV obveznici.
- (3) Stanje utvrđeno popisom ne prenosi se i ne iskazuje u Knjizi prihoda i rashoda kao početno stanje za narednu godinu. Nabavna vrijednost robe odnosno materijala i sirovina za obavljanje djelatnosti za koju je porezni obveznik registrovan smatra se poslovnim rashodom, ako je ista iskazana u Knjizi prihoda i rashoda ovjerenoj u Poreznoj upravi, na osnovu vjerodostojne dokumentacije o nabavci i plaćanju iste.
- (4) Porezni obveznici iz stava (2) ovog člana u Knjizi prihoda i rashoda, kao rashod za jedan porezni period mogu iskazati nabavnu vrijednost robe, odnosno sirovina i materijala koji su nabavili i platili u toku poreznog perioda.
- (5) Rashodi koji se mogu umanjiti od ostvarenih prihoda uključuju:
 - a) godišnje takse ili obaveze plaćene stručnim udruženjima ili strukovnim komorama, ukoliko su vezani uz ekonomsku aktivnost poreznog obveznika,
 - b) rashodi koji su nastali korištenjem automobila za obavljanje samostalne djelatnosti poreznog obveznika, uključujući gorivo i održavanje automobila,
 - c) plaćeni doprinosi za zaposlenike i za sebe u skladu sa posebnim propisima,
 - d) troškovi nastali u vezi sa stručnim usavršavanje zaposlenika i vlasnika, ukoliko je stručno usavršavanje potrebno za obavljanje samostalnog rada,
 - e) isplaćene plaće ili naknade zaposlenicima na način propisan ovim zakonom,
 - f) plaćeni javni prihodi, a koji su vezani za obavljanje samostalne djelatnosti poreznog obveznika;
 - g) kamate na kredite i kamate na pozajmice u svrhu poslovanja na način propisan ovim zakonom,
 - h) troškovi službenog putovanja do iznosa propisanih ovim zakonom,

- i) troškovi amortizacije na način propisan ovim zakonom,
 - j) oglašavanje, odnosi sa javnošću i promotivni materijal u visini do 3% prihoda ostvarenog u toj godini,
 - k) troškovi reprezentacije u visini do 3% prihoda ostvarenog u toj godini,
 - l) sponzorstvo u visini do 3% prihoda ostvarenog u toj godini u svrhu podrške naučnih, zabavnih i sportskih aktivnosti koje se obavljaju unutar Federacije,
 - m) donacije u visini do 3% prihoda ostvarenog u toj godini datih u robi, predmetima ili novcu doznačenom na račun, u kulturne, odgojno-obrazovne, naučne, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udruženjima i drugim licima koja djelatnost obavljaju u skladu sa posebnim propisima. Izuzetno, donacija iznad propisanog iznosa priznaje se u cijelosti, pod uvjetom da je data na osnovu odluka nadležnih organa o provedbi i finansiranju posebnih programa i akcija u cilju općeg društvenog interesa, ali ne i za redovnu djelatnost primaoca donacije (pokloni).
 - n) rashodi koji su nastali u vezi sa poslovanjem povezanih lica u skladu sa članom 16. ovog zakona.
 - o) rashodi nastala na ime prirodnih nepogoda (poplave, požari, zemljotresi ...) u visini stvarnih troškova koji nisu pokriveni osiguranjem.
- (6) Porezno nepriznati rashodi smatraju se:
- a) plaćeni porezi na dohodak,
 - b) novčane kazne i zatezne kamate koje su dospjele zbog kršenja bilo kojeg zakona,
 - c) rashodi koji nisu nastali u vezi sa sticanjem dohotka,
 - d) rashodi koji su registrirani u poslovnim knjigama i za koje ne postoji vjerodostojna dokumentacija,
 - e) premije osiguranja koje plaća poslodavac za svog zaposlenika, izuzev ukoliko su premije uključene u plaću zaposlenika, osim osiguranja zaposlenika u vezi sa poslom koji obavljaju.
 - f) gubitak od prodaje ili prijenosa bilo koje imovine između povezanih lica,
 - g) izdaci političkim strankama.
- (7) Ulaganje lične imovine u poslovnu imovinu, osim ulaganja u stalnu imovinu, ima tretman rashoda. Ulaganje imovine koje nije u novčanom obliku, utvrđuje se na način iz člana 16. ovog zakona.

Član 23.

(Amortizacija)

- (1) Amortizacija se može priznati kao rashod za stalna sredstva koja su unesena u popis dugotrajne imovine primjenom proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Porezno priznate stope amortizacije dugotrajne imovine iznose:

- a) građevinski objekti - 5%,
 - b) ceste, komunalni objekti, željeznica - 10%,
 - c) oprema, vozila, postrojenja - 15%,
 - d) oprema za vodoprivredne, vodovodne i kanalizacijske sisteme - 15%,
 - e) hardver i softver i oprema za zaštitu okoliša - 33,3%,
 - f) nematerijalna imovina - 20%.
- (3) Imovina koja se amortizuje, a čija je nabavna vrijednost manja od 1.000,00 KM, može se odbiti u cijelosti u godini nabavke pod uvjetom da je imovina stavljena u upotrebu.
- (4) Nabavna vrijednost računarskog hardvera i softvera može se odbiti u cijelosti u godini nabavke pod uvjetom da su isti stavljani u upotrebu.
- (5) Amortizacija se priznaje samo na sredstva koja se koriste.

Član 24.

(Kamata)

- (1) Kod duga prema povjeriocu sa statusom povezanog lica ili pozajmice koji obveznik uzima od povjerioca sa statusom povezanog lica, kamata koja se priznaje u rashode ne može biti veća od one koja bi nastala da je na tržištu bilo moguće zadužiti se, odnosno uzeti pozajmicu u poreznom periodu.
- (2) Kod potraživanja od dužnika sa statusom povezanog lica ili pozajmice koji obveznik daje dužniku sa statusom povezanog lica, kamata koja ulazi u prihode ne može biti manja od one koja bi se ostvarila da je na tržištu bilo moguće ugovoriti ta potraživanja, odnosno odobriti pozajmicu u poreznom periodu.
- (3) Razlika između tržišne kamate i obračunate kamate između povezanih lica iz st. (1) i (2) ovog člana ulazi u oporezivi dohodak.

Član 25.

(Zajedničko poslovanje)

- (1) Ako više lica ostvaruje dohodak zajedničkim obavljanjem samostalnog rada, svako od njih plaća porez na dio koji mu pripada od zajednički ostvarenog dohotka.
- (2) Dohodak koji ostvari fizičko lice zajedničkim obavljanjem samostalnog rada utvrđuje se kao jedinstveni dohodak koji se dijeli svakom od učesnika u dohotku u omjeru koji je utvrđen međusobnim ugovorom, a ako to nije utvrđeno ugovorom, dohodak se dijeli na jednake dijelove.
- (3) Dijelu dohotka ili gubitka koji pripada pojedincu na osnovu zajednički ostvarenog dohotka utvrđenog na osnovu stava (2) ovog člana, dodaju se i prihodi koje je svako od njih ostvario za svoj rad, kao i druge naknade, ako su kao poslovni rashodi smanjile zajednički ostvareni dohodak. Od dijela dohotka ili gubitka svakog lica utvrđenog prema stavu (2) ovog člana odbijaju se rashodi koji su nastali pojedinom licu, a koji kao poslovni rashodi nisu utjecali na smanjenje dohotka od zajedničke djelatnosti.

- (4) Lica koja ostvaruju zajednički dohodak obavezna su imenovati nosioca zajedničke djelatnosti koji je odgovoran za vođenje poslovnih knjiga, plaćanje poreznih i drugih obaveza, podnošenje prijava i izvršavanje drugih propisanih obaveza koje proizlaze iz zajedničke djelatnosti i zajedničke imovine i imovinskih prava. Nerezident kao supoduzetnik ne može biti imenovan za nosioca zajedničke djelatnosti. Ukoliko nosilac zajedničke djelatnosti nije imenovan, odredit će ga nadležna organizaciona jedinica Porezne uprave.
- (5) Nosilac zajedničke djelatnosti iz stava (4) ovog člana obavezan je po isteku poreznog perioda u zakonom propisanom roku podnijeti prijavu o utvrđenom dohotku od zajedničke djelatnosti nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave prema svom prebivalištu, odnosno mjestu registracije djelatnosti.

Član 26.

(Paušalno oporezivanje)

- (1) Samostalni poduzetnik koji, s obzirom na okolnosti, nije u stanju da vodi poslovne knjige, osim Knjige prometa, ili kome njihovo vođenje otežava obavljanje djelatnosti, ima pravo da podnese zahtjev da porez na dohodak od prihoda iz samostalnog rada plaća na paušalno utvrđen dohodak (u daljem tekstu: paušalno oporezivanje).
- (2) Pravo na paušalno oporezivanje ne može se priznati samostalnom poduzetniku:
- a) koji je evidentiran kao obveznik PDV-a u skladu sa zakonom kojim se uređuje PDV,
 - b) koji obavlja djelatnost iz oblasti: računovodstvenih, i revizorskih poslova, poslova poreznog savjetovanja, reklamiranja i istraživanja tržišta, konsaltinga;
 - c) koji obavlja djelatnost iz oblasti: trgovine na malo, hotela i restorana, ugostiteljstva, finansijskog posredovanja, aktivnostima u vezi s nekretninama;
 - d) u čiju djelatnost ulažu i druga lica;
- (3) Djelatnosti iz stava (2) ovog člana određuju se u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija djelatnosti.
- (4) Samostalnom poduzetniku koji obavlja djelatnost obrta i djelatnosti srodnih obrtničkim, odobrava se paušalno oporezivanje ukoliko nije u suprotnosti sa stavom (2) ovog člana ako ispunjavaju sljedeće kriterije:
- a) ako obavlja obrtničku djelatnost i djelatnosti srodne obrtničkim, sami bez zaposlenih drugih lica i ako se obavljanje djelatnosti zasniva na vještini a ne sredstvima za obavljanje djelatnosti – kućna radinost;
 - b) ako obavlja stare i tradicionalne zanate utvrđene prema propisu koji uređuje zaštitu tradicionalnih i starih obrta i zanata, sami ili sa najviše dva zaposlena;
 - c) ako obavlja prevozničku djelatnost samo sa jednim sredstvom prijevoza;
 - d) ako obavlja djelatnost(i) iz oblasti poljoprivrede i šumarstva kao osnovno zanimanje na osnovu odluke nadležnog organa,

- e) ako obavlja trgovinsku djelatnost na pijaci, u prikolici ili sličnom montažnom ili pokretnom objektu – trgovac pojedinac.

Član 27.

(Iznosi paušalnog oporezivanja)

- (1) Samostalni poduzetnici iz člana 26. stav (4) ovog zakona kojima je odobreno plaćanje poreza na dohodak u paušalnom iznosu, porez na dohodak plaćaju u sljedećim mjesečnim iznosima i to:
- a) obveznici koji obavljaju obrtničke djelatnosti i djelatnosti koje su srodne obrtničkim u sjedištu, sami bez upošljavanja drugih lica u iznosu od 70,00 KM,
 - b) obveznici koji obavljaju stare i tradicionalne zanate u sjedištu u iznosu od 50,00 KM,
 - c) obveznici koji obavljaju prijevoz putnika samo sa jednim sredstvom prijevoza u iznosu od 50,00 KM,
 - d) obveznici koji obavljaju prijevoz tereta jednim prijevoznim sredstvom nosivosti do 8 tona u iznosu od 80,00 KM,
 - e) obveznici koji obavljaju djelatnost iz oblasti poljoprivrede i šumarstva u iznosu od 50,00 KM,
 - f) obveznici koji obavljaju trgovinsku djelatnost – trgovac pojedinac u iznosu od 70,00 KM.
- (2) Porezni obveznici kojima je odobreno plaćanje poreza na dohodak u paušalnom iznosu, a osim gotovinskog prometa povremeno sa pravnim licima ostvaruju bezgotovinski promet, dužni su, pored paušalnog mjesečnog iznosa, plaćati i porez na dohodak po stopama iz člana 12. ovog zakona od svakog pojedinačnog iznosa prometa sa pravnim licima naplaćenog bezgotovinski. Odbijeni i uplaćeni porez od bezgotovinskog prometa ostvarenog sa pravnim licem smatra se konačnom poreznom obavezom.

Član 28.

(Zahtjev za paušalno oporezivanje)

- (1) Zahtjev za paušalno oporezivanje podnosi se nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave do 31. oktobra tekuće godine za narednu godinu, odnosno u roku od 15 dana od dana upisa u registar nadležnog organa.
- (2) Porezna uprava je dužna po zahtjevu samostalnog poduzetnika donijeti rješenje o paušalnom plaćanju poreza na dohodak u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva. Ako Porezna uprava ne riješi po zahtjevu u predviđenom roku, smatra se da je zahtjev za paušalno oporezivanje prihvaćen.
- (3) Samostalni poduzetnik kome je dato pravo na paušalno oporezivanje, ovaj način oporezivanja koristi dok se ne utvrdi da su prestali razlozi za paušalno oporezivanje, odnosno da izmijenjeni uslovi isključuju pravo na paušalno oporezivanje.
- (4) U slučaju iz stava (3) ovog člana, Porezna uprava će rješenjem naložiti samostalnom poduzetniku vođenje poslovnih knjiga od polovine tekuće godine ili od početka naredne godine.

- (5) Samostalnom poduzetniku prestaje pravo na paušalno oporezivanje ukoliko postane obveznik PDV-a u skladu sa zakonom kojim se uređuje PDV, bez utvrđivanja obaveze vođenja poslovnih knjiga rješenjem Porezne uprave, te je o istom dužan da obavijesti Poreznu upravu. Poslovne knjige dužan je da vodi najkasnije od dana kada postane obveznik PDV-a.

Član 29.

(Obaveza vođenja poslovnih knjiga i evidencija)

- (1) Samostalni poduzetnik koji utvrđuje dohodak na način iz člana 20. stav (1) ovog zakona, dužan je da vodi poslovne knjige i da u njima iskazuje poslovne promjene, te utvrđuje dohodak na osnovu podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.
- (2) Poslovne knjige i evidencije iz stava (1) ovog člana uključuju: Knjigu prihoda i rashoda, Knjigu prometa, Popisnu listu dugotrajne imovine i Evidencije o potraživanjima i obavezama.
- (3) Porezni obveznik dužan je u poslovnim knjigama i evidencijama osigurati podatke o ostvarenom dnevnom prometu.
- (4) Poslovne knjige i evidencije vode se po principu blagajne. Princip blagajne znači da se za poreznog obveznika prihod smatra stvarni primitak u trenutku kada je poreznom obvezniku stavljen na raspolaganje i/ili kada je primljen u njegovu korist, a rashodi se smatraju rashodom kada su plaćeni.
- (5) Samostalni poduzetnici koji plaćaju paušalno utvrđen porez (u daljem tekstu: paušal), dužni su da vode Knjigu prometa u koju se unosi promet realiziran prodajom robe i usluga.
- (6) Oblik i sadržaj poslovnih knjiga propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Član 30.

(Poslovne knjige i evidencije)

- (1) Samostalni poduzetnik je dužan da poslovne knjige iz člana 29. ovog zakona vodi ažurno i uredno, tako da one osiguravaju kontrolu ispravnosti knjiženja, čuvanja i korištenja podataka, kao i uvid u hronologiju poslovnih promjena.
- (2) Knjiženje svake poslovne promjene vrši se na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava, koje moraju biti takve da pokazuju nastalu poslovnu promjenu i sadrže odgovarajuće podatke za knjiženje. Sve poslovne promjene unose se svakodnevno u poslovne knjige, a knjigovodstveno stanje u svakom momentu mora odgovarati stvarnom stanju.
- (3) Samostalni poduzetnici dužni su poslovne knjige i druge propisane evidencije držati u svojim poslovnim prostorijama ili kod ovlaštenog knjigovodstvenog servisa, odnosno u stambenim prostorijama i mjestima gdje obavljaju djelatnost (u vozilima, na pijačnim tezgama i sl.) ukoliko nemaju poslovnu prostoriju.

Član 31.

(Porezni gubitak)

- (1) Samostalni poduzetnik može odbiti porezni gubitak koji se nastao obavljanjem samostalne djelatnosti u poreznom periodu u kojem je nastao, i to samo od dohotka po kojem je i utvrđen. Porezni gubitak koji se ne može odbiti u poreznom periodu u kojem je nastao, prenosi se i nadoknađuje umanjnjem dohotka u narednim poreznim periodima, s tim da se pravo na prijenos, odnosno nadoknadu tog gubitka gubi istekom pete godine od godine u kojoj je gubitak nastao.
- (2) U slučaju nerezidenta koji obavlja samostalnu djelatnost putem stalnog mjesta poslovanja na teritoriji Federacije, stav (1) ovog člana se primjenjuje tako što se uzimaju u obzir samo oporezivi prihodi i rashodi koji su predmet odbitka, a koji se pripisuju tom stalnom mjestu poslovanja.
- (3) U slučaju da rezident Federacije u svom stalnom mjestu poslovanja van teritorije Federacije ostvari gubitak, taj gubitak se ne može odbiti prilikom utvrđivanja njegovog oporezivog dohotka u Federaciji.

Odjeljak C. Dohodak od imovine i imovinskih prava

Član 32.

(Prihodi od imovine)

- (1) Prihodom od imovine smatra se prihod ostvaren:
 - a) iznajmljivanjem nepokretne imovine,
 - b) otuđenjem nekretnina,
 - c) iznajmljivanjem pokretne imovine ukoliko iznajmljeni predmeti ne služe za obavljanje samostalne djelatnosti.
- (2) Nepokretnom imovinom iz stava (1) tačka a) ovog člana smatra se zemljište, stambene, poslovne i druge zgrade, stanovi, sobe, kreveti izdati putnicima i turistima, poslovne prostorije, garaže i drugi (nadzemni i podzemni) građevinski objekti, odnosno njihovi dijelovi.
- (3) Prihodi ostvareni davanjem u zakup i prodajom zemljišta koje se može koristiti u poljoprivredne svrhe ili za obavljanje poslova iz oblasti šumarstva, a koje se do sada nije koristilo u ove svrhe, smatraju se prihodom od imovine.
- (4) Otuđenjem nekretnina, u smislu stava (1) tačka b) ovog člana, smatra se prodaja, zamjena i drugi prijenos nekretnina uz naknade. Otuđenjem nekretnina smatra se i prijenos bez naknade (poklon i sl.) ukoliko se na takav prijenos ne plaća porez na osnovu drugih federalnih ili kantonalnih propisa.
- (5) Ne smatra se prihodom od imovine, prihod ostvaren prodajom nekretnina koje su do otuđenja služile za stanovanje poreznog obveznika, kao ni dohodak ostvaren otuđenjem nekretnina nakon pet godina od dana sticanja tih nekretnina.

- (6) Pokretnom imovinom iz stava (1) tačka c) ovog člana smatra se imovina koja po svojoj prirodi može biti premještena s jednog mjesta na drugo, bez promjene njene biti.

Član 33.

(Prihodi od imovinskih prava)

- (1) Prihod od imovinskih prava uključuje prihode ostvarene otuđenjem, odnosno prodajom, ustupanjem, zamjenom, nasljeđem ili drugim prijenosom (u daljem tekstu: prijenos) uz ili bez naknade, autorskih prava i drugih srodnih prava, prava industrijskog vlasništva, patenata, licenci, franšiza, vrijednosnih papira i ostale imovine koja se sastoji samo od prava.
- (2) Dohodak od vremenski ograničenog ustupanja prava koji se odnosi na autorska prava, druga srodna prava i prava industrijskog vlasništva, oporezuje se kao dohodak od imovinskih prava samo onda kada se ne radi o dohotku koji se oporezuje kao dohodak od samostalnog rada.
- (3) Prihod od imovinskih prava posebno se smatra i prihod ostvaren otuđenjem, odnosno prodajom, ustupanjem, zamjenom, nasljeđem ili drugim prijenosom, uz ili bez naknade stvarnih prava na nepokretnostima i udjela u kapitalu pravnih lica, dionica i ostalih vrijednosnih papira, uključujući i udjele u investicione fondove.
- (4) Izuzetno stavu (1) ovog člana, prihod od autorskih prava i drugih srodnih prava, predstavlja prihod od imovinskih prava pod uslovom da se ta prava ne ostvaruju u okviru nesamostalnog ili samostalnog rada iz čl. 17. i 19. ovog zakona.

Član 34.

(Osnovica poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava)

- (1) Osnovica poreza na dohodak od iznajmljivanja pokretne i nepokretne imovine predstavlja isplaćeni prihod odnosno ostvareni dohodak.
- (2) Osnovica poreza na dohodak od imovine kod otuđenja nekretnina predstavlja razliku prihoda iz člana 32. stav (1) tačka b) ovog zakona i rashoda koji su nastali pribavljanjem tih nekretnina i to na osnovu vjerodostojne dokumentacije o nabavci i plaćanju iste. Kod otuđenja nekretnine koju je obveznik sam izgradio, osnovicu poreza na dohodak čine razlika između prodajne i nabavne cijene. Nabavnu cijenu čine troškovi izgradnje koje obveznik dokumentuje kao stvarno plaćene, odnosno u krajnjem slučaju njena građevinska vrijednost.
- (3) Osnovica poreza na dohodak od imovinskih prava predstavlja razliku između prihoda iz člana 33. ovog zakona i rashoda iz člana 37. ovog zakona koji su nastali u poreznom periodu. Izuzetno, osnovica poreza na dohodak od prava, udjela i vrijednosnih papira čini kapitalni dobitak utvrđen u skladu sa čl. 35. i 36. ovog zakona.

Član 35.

(Kapitalni dobitak i gubitak)

- (1) Kapitalni dobitak, odnosno gubitak u smislu ovog zakona predstavlja razliku između prodajne cijene prava, udjela i vrijednosnih papira i njihove nabavne cijene, odnosno ostvarene prijenosom:

- a) stvarnih prava nad nepokretnom imovinom;
 - b) autorskih prava, prava srodnih autorskom pravu i prava industrijske svojine;
 - c) udjela u kapitalu pravnih lica, dionica i ostalih vrijednosnih papira, uključujući i investicione fondove.
- (2) Kapitalnim dobitkom, odnosno gubitkom u smislu ovog zakona, ne smatra se razlika nastala prijenosom prava, udjela ili vrijednosnih papira, kada su stečeni nasljeđem ili poklonom, a na koje je plaćen porez po drugim kantonalnim propisima.
- (3) U svrhu utvrđivanja kapitalnog dobitka, u smislu ovog zakona, prodajnom cijenom se smatra ugovorena cijena, odnosno tržišna cijena koju utvrđuje nadležni organ ako ocijeni da je ugovorena cijena niža od tržišne. Kod ugovorene, odnosno tržišne cijene uzima se cijena bez PDV-a.
- (4) Kod prijenosa imovine i imovinskih prava putem razmjene za drugu imovinu i imovinsko pravo, prodajnom cijenom se smatra tržišna cijena imovine i imovinskih prava koje se daje u razmjenu.
- (5) Prodajnom cijenom investicionih udjela smatra se otkupna cijena investicionog udjela koja se sastoji od neto vrijednosti imovine društva po investicionom udjelu na dan podnošenja zahtjeva člana fonda za otkup investicionih udjela, uvećane za naknadu za kupovinu ukoliko je društvo za upravljanje naplaćuje, saglasno zakonu koji uređuje investicione fondove.

Član 36.

(Utvrđivanje kapitalnog dobitka)

- (1) U svrhu utvrđivanja kapitalnog dobitka, u smislu ovog zakona, nabavnom cijenom prava, udjela ili vrijednosnih papira, smatra se cijena po kojoj je porezni obveznik stekao pravo, udjel ili vrijednosni papir.
- (2) Kod vrijednosnih papira koji su stečeni kupovinom, a kojima se trguje na regulisanom tržištu kapitala u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, nabavnom cijenom smatra se cijena koju obveznik dokumentuje kao stvarno plaćenu, odnosno, ako to ne učini, najniža zabilježena cijena po kojoj se trgovalo u periodu od godinu dana od dana koji prethodi prodaji tog vrijednosnog papira.
- (3) Kod vrijednosnih papira i udjela koji su stečeni kupovinom, a kojima se ne trguje na regulisanom tržištu kapitala u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, nabavnom cijenom smatra se cijena koju obveznik dokumentuje kao stvarno plaćenu, odnosno, ako to ne učini, njena nominalna vrijednost, a ako je riječ o udjelima ili dionicama bez nominalne vrijednosti, srazmjerni dio neto imovine društva u momentu sticanja.
- (4) Ako je pravo, udio ili vrijednosni papir obveznik stekao poklonom ili nasljeđem, nabavnom cijenom smatra se cijena po kojoj je poklonodavac, odnosno ostavilac stekao to pravo, udio ili vrijednosni papir, a ako ne može da se utvrdi ta cijena onda njihova tržišna vrijednost u momentu sticanja od strane poklonodavca, odnosno ostavioca, utvrđena od strane Porezne uprave.

Član 37.

(Porezni rashodi)

- (1) Rashodi koji se priznaju pri obračunu dohotka od imovinskih prava jesu stvarni troškovi koje je obveznik imao pri ostvarivanju i očuvanju prihoda ili procentualno priznati rashodi.
- (2) Stvarni troškovi iz stava (1) ovog člana jesu troškovi koji se plaćaju za usluge odgovarajućoj autorskoj agenciji, organizaciji za zaštitu muzičkog autorskog prava i privrednim društvima i drugim pravnim licima ovlaštenim za prodaju i naplatu prihoda od autorskih djela.
- (3) Poreznom obvezniku - vlasniku prava industrijskog vlasništva, posebno se priznaju sljedeći rashodi pri utvrđivanju dohotka i to:
 - a) takse i troškovi koji se plaćaju za zaštitu patenata, žigova, modela, uzoraka i tehničkih unapređenja, prema dokumentaciji nadležnog organa za njihovu zaštitu;
 - b) troškovi izrade nacрта i tehničkog opisa patenata, žigova, modela, uzoraka i tehničkih unapređenja, koji su bili sastavni dio prijave kojom se od nadležnog organa traži njihova zaštita, prema potvrdi stručnog lica koje je izradilo te nacрте i tehničke opise i uz mišljenje o realnosti ovih troškova koje izdaje odgovarajuća strukovna organizacija pronalazača;
 - c) troškovi za izradu prototipa, potrebnog da bi se patent, žig, model, uzorak ili tehničko unapređenje provjerili, pod uslovom da su prijavljeni, odnosno zaštićeni. Ako je prototip izrađen u privrednom društvu, odnosno pravnom licu, potvrdu o troškovima izrade izdaje izrađivač. Ako je prototip izradio pronalazač u vlastitoj režiji, priznaju se stvarni troškovi koje je imao, a mišljenje o realnosti troškova izdaje odgovarajuća strukovna organizacija pronalazača.
- (4) Poreznom obvezniku - autoru, odnosno nosiocu srodnog prava priznaju se rashodi u skladu sa članom 9. tačka c) i d) ovog zakona i to najviše do 30% ostvarenog prihoda.
- (5) Rashodi koji se mogu odbiti od prihoda ostvarenih od vremenski ograničenog ustupanja imovinskih prava iznose 30% od prihoda ostvarenog po tom osnovu.
- (6) Gubici od otuđenja imovine i imovinskih prava mogu se odbiti samo od dohotka od otuđenja imovine i imovinskih prava koji je ostvaren u istom poreznom periodu.

Član 38.

(Procjena dohotka)

Ako prihod iz čl. 32. i 33. ovoga zakona, nije prijavljen ili nije prijavljen u tržišnom iznosu, dohodak će utvrditi Porezna uprava prema tržišnim cijenama u mjestu u kojemu se imovina nalazi, mjestu u kojemu se imovinsko pravo daje na korištenje odnosno u mjestu u kojemu se imovinsko pravo otuđuje, na način utvrđen posebnim propisima.

Odjeljak D. Dohodak od ulaganja kapitala

Član 39.

(Predmet oporezivanja)

- (1) Prihodom od ulaganja sredstava smatraju se:
 - a) prihodi po osnovu kamata;
 - b) prihodi po osnovu vrijednosnih papira;
 - c) prihodi ostvareni od isplaćenog kapitala od dobrovoljnog dopunskog osiguranja (životnog, penzionog) ušteđenog od premija na koje korisniku osiguranja nisu obračunati i plaćeni obavezni doprinosi i porez na dohodak.
- (2) Kamatama iz stava (1) tačka a) ovoga člana smatraju se:
 - a) kamata po vrijednosnim papirima,
 - b) kamata po osnovi datih zajmova,
 - c) kamata kao raspodjele prihoda investicijskog fonda, ako se ne oporezuju kao udio u dobiti na temelju podjele dobiti ili prihoda investicijskog fonda.
- (3) Prihodom iz stava (1) tačka b) ovoga člana smatra se svaka raspodjela dobiti privrednih društava u bilo kojem obliku.
- (4) Prihodom iz stava (1) tačka c) ovoga člana smatra se svaki prinos koji se ostvaruje držanjem vrijednosnog papira i izvedenica vrijednosnih papira.
- (5) Kod utvrđivanja dohotka od ulaganja kapitala rashodi se moraju odbiti.

Alternativni prijedlog:

Član 39.

(Predmet oporezivanja)

- (1) Prihodom od ulaganja sredstava smatraju se:
 - a) prihodi po osnovu kamata;
 - b) prihodi po osnovu dividende ili udjela u dobiti;
 - c) prihodi po osnovu vrijednosnih papira;
 - d) prihodi ostvareni od isplaćenog kapitala od dobrovoljnog dopunskog osiguranja (životnog, penzionog) ušteđenog od premija na koje korisniku osiguranja nisu obračunati i plaćeni obavezni doprinosi i porez na dohodak.
- (2) Dohodak od ulaganja kapitala po osnovu dividendi/udjela u dobiti oporezuje se stopom od 10% u momentu isplate.
- (3) Kamatama iz stava (1) tačka a) ovoga člana smatraju se:
 - a) kamata po vrijednosnim papirima,
 - b) kamata po osnovi datih zajmova,
 - c) kamata kao raspodjele prihoda investicijskog fonda, ako se ne oporezuju kao udio u dobiti na temelju podjele dobiti ili prihoda investicijskog fonda.
- (4) Prihodom iz stava (1) tačka b) ovoga člana smatra se svaka raspodjela dobiti privrednih društava u bilo kojem obliku.

Odjeljak E. Ostali dohodak

Član 40.

(Predmet oporezivanja)

- (1) Ostalim prihodima iz člana 7. tačka e) ovog zakona, osim prihoda iz člana 8. ovog zakona smatraju se:
 - a) prihodi sportista i sportskih stručnjaka
 - b) prihodi od povremenih slobodnih aktivnosti i
 - c) drugi prihodi.
- (2) Prihodi sportista i sportskih stručnjaka iz stava (1) tačka a) ovog člana smatraju se prihodi koje ostvare profesionalni sportisti, sportisti amateri, sportski stručnjaci i stručnjaci u sportu od sportske organizacije, odnosno organizacije za obavljanje sportske djelatnosti, sportskih društava i saveza, koja nemaju karakter prihoda od nesamostalnog i samostalnog rada u smislu ovog zakona.
- (3) Prihodima iz stava (2) ovog člana smatraju se naročito primanja po osnovu:
 - a) naknade na ime zaključenja ugovora (transfer i dr.);
 - b) naknade za korištenje lika sportiste koje nemaju karakteristiku autorskog prava;
 - c) novčane pomoći vrhunskim sportistima sa posebnim zaslugama;
 - d) stipendije vrhunskim sportistima za sportsko usavršavanje;
 - e) novčane i druge nagrade;
 - f) naknade i nagrade za rad sportskim stručnjacima, odnosno stručnjacima u sportu (treneri, sudije, delegati i dr.).
- (4) Kod utvrđivanja ostalog dohotka po osnovu prihoda iz stava (1) ovog člana rashodi se ne mogu odbiti.

Član 41.

(Prihodi od povremenih slobodnih aktivnosti)

- (1) Prihodom od povremenih slobodnih aktivnosti iz člana 40. stava (1) tačka b) ovog zakona smatraju se svi prihodi koje fizičko lice ostvari radom, bez zasnivanja radnog odnosa sa poslodavcem, a kojim se bavi kao slobodnim aktivnostima s ciljem ostvarenja dohotka, a da nije samostalni poduzetnik.
- (2) Slobodnim aktivnostima u smislu stava (1) ovog člana, smatra se nezavisna naučna, umjetnička, književna, konsultantska, istraživačka, kreativna, nastavna ili obrazovna aktivnost, uključujući aktivnosti revizora, poreznih savjetnika, novinara, samostalnih računovođa, inženjera, arhitekata, geodeta, prevodilaca, dizajnera, organizatora, turističkih vodiča, sudskih vještaka, aktuara, ovlaštenih procjenjivača, trgovačkih putnika, akvizitera, aktivnost članova skupština, nadzornih odbora, upravnih odbora, odbora za reviziju, stečajnih upravitelja, delegata i druge slične aktivnosti.

- (3) Fizičko lice koje obavlja aktivnosti odnosno djelatnosti iz stava (2) ovog člana, smatra se pojedinac koji pruža profesionalne usluge, uz uslov da vodi aktivnosti povremeno samostalno na osnovu svog znanja i stručnosti, te da za iste nije potrebno odobrenje nadležnog organa.
- (4) Primanja nerezidenta, po osnovu aktivnosti stava (2) ovog člana smatraju se prihodom od povremenih slobodnih aktivnosti, ukoliko nerezident nema stalno mjesto poslovanja na teritoriji Federacije.

Član 42.

(Drugi prihodi)

- (1) Drugim prihodima u smislu člana 40. stav (1) tačka c) ovog zakona smatraju se i drugi prihodi koji po svojoj prirodi čine dohodak fizičkog lica, a koji nisu oporezivi po drugom osnovu u skladu sa ovim zakonom, a naročito:
 - a) prihodi po osnovu zastupanja bilo koje vrste;
 - b) prihodi po osnovu ugovora zaključenih preko omladinske ili studentske zadruge sa licem do navršanih 26 godina života ako je na školovanju u ustanovama srednjeg, višeg ili visokog obrazovanja;
 - c) prihodi po osnovu naknada u vezi sa izvršavanjem poslova odbrane, civilne zaštite i zaštite od elementarnih nepogoda u visini i uslovima koji propiše ministar;
 - d) prihodi po osnovu prikupljanja i prodaje sekundarnih sirovina, uzgajanja i prodaje pečuraka, uzgoja i prodaje pčelinjeg roja (pčela), uzgoja i prodaje puževa, odnosno po osnovu prodaje drugih dobara ostvarenih obavljanjem privremenih ili povremenih poslova;
 - e) prihodi ostvareni po osnovu dobrovoljne saradnje u humanitarne, zdravstvene, odgojno-obrazovne, kulturne, sportske, naučno-istraživačke, vjerske i druge svrhe, odnosno sarađuju u sindikalnim organizacijama, komorama, političkim strankama, savezima i udruženjima, nevladinim i u drugim neprofitnim organizacijama, pri čemu ne ostvaruju bilo koju drugu naknadu po osnovu te saradnje u visini i uslovima koji propiše ministar;
 - f) prihodi isplaćeni iznad propisanih iznosa iz člana 8. stav (2) ovog zakona, a da nisu prihodi iz člana 7. stav (1) tačka a), b), c) i d) ovog zakona ili nisu navedeni u članu 8. stav (2) ovog zakona.
 - g) prihodi koji nisu navedeni u članu 8. stav (1) ovog zakona.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana oporezivim prihodom ne smatra se otpisano potraživanje od fizičkog lica – klijenta banke kada banka otpiše to potraživanje.
- (3) Primanja nerezidenta po osnovu aktivnosti iz stava (1) ovog člana smatraju se ostalim drugim prihodom ukoliko ih je nerezident ostvario na teritoriji Federacije.

V. POSTUPAK UTVRĐIVANJA, PRIJAVE I NAPLATE POREZA

Odjeljak A. Utvrđivanje poreza na dohodak

Član 43.

(Utvrđivanje akontacije poreza na dohodak od nesamostalnog rada)

- (1) Akontacija poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se i obustavlja pri svakoj isplati plate i/ili oporezive naknade prema propisima koji se primjenjuju na dan isplate, a uplaćuje se istog dana ili prvog dana po izvršenoj isplati plaće i/ili oporezive naknade.
- (2) Obračun, obustavu i uplatu akontacije poreza na dohodak od nesamostalnog rada vrši porezni agent, a obveznik poreza na dohodak je zaposlenik odnosno primalac dohotka.
- (3) Akontacija poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se mjesečno na osnovicu poreza na dohodak koju čine svi oporezivi prihodi od nesamostalnog rada koje je zaposlenik odnosno primalac dohotka ostvario kod tog poslodavca odnosno isplatioca u tom mjesecu umanjeni za plaćene rashode iz člana 9. tačka a) ovog zakona i lični odbitak iz člana 45. ovog zakona primjenom stopa iz člana 12. ovog zakona.
- (4) Strane organizacije koje ne uživaju diplomatski imunitet u Federaciji i zaposlenici u tim organizacijama koje imaju sjedište, odnosno prebivalište u Federaciji, dužni su pri isplati dohotka od nesamostalnog rada zaposlenim licima obračunati porez na dohodak u skladu sa st. (1) do (3) ovog člana i uplatiti ga na propisan račun u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.
- (5) Porezni obveznik koji je zaposlen u diplomatskom ili konzularnom predstavništvu druge države, u međunarodnoj organizaciji ili u predstavništvu ili organizaciji koja na teritoriji Federacije ima diplomatski imunitet, a kada je obveznik poreza prema ovom zakonu, dužan je sam obračunati akontaciju poreza od nesamostalnog rada u skladu sa st. (1) do (3) ovog člana i uplatiti je na propisani račun u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.
- (6) Porezni obveznik – rezident Federacije koji dohodak od nesamostalnog rada ostvaruje neposredno iz inostranstva dužan je na taj dohodak sam obračunati akontaciju poreza od nesamostalne djelatnosti na način iz st. (1) do (3) ovog člana i uplatiti je na propisan račun u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.

Član 44.

(Utvrđivanje akontacije poreza na dohodak od samostalnog rada)

- (1) Akontacija poreza na dohodak od samostalnog rada utvrđuje se u visini godišnjeg iznosa, a na osnovu dohotka od samostalnog rada koji je utvrđen za posljednji porezni period, a plaća se mjesečno u visini od 1/12 godišnjeg iznosa akontacije.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, akontacija poreza na dohodak od samostalnog rada kod paušalnog oporezivanja utvrđuje se primjenom odredbama čl. 26. i 27. ovog zakona.
- (3) Akontacija poreza na dohodak od samostalnog rada iz st. (1) i (2) ovog člana plaća se mjesečno i to do 15. u tekućem mjesecu za prethodni mjesec.

- (4) Porezni obveznik koji prvi put počinje sa obavljanjem samostalne djelatnosti nije dužan podnijeti prijavu za plaćanje akontacije poreza na dohodak za prvu godinu poslovanja.
- (5) Porezni obveznik može izmijeniti visinu mjesečne akontacije iz stava (1) ovog člana na osnovu validne dokumentacije kojom dokazuje razloge smanjenja, odnosno povećanja prijavljenog iznosa mjesečne akontacije poreza na dohodak. Zahtjev se upućuju nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave.
- (6) Porezna uprava može na osnovu obavljene kontrole ili nadzora, kao i podataka iz obrađenih godišnjih poreznih prijava, ili drugih podataka o poslovanju poreznog obveznika, sa kojima raspolaže, utvrditi novi iznos mjesečne akontacije.

Član 45.

(Lični odbitak)

- (1) Poreznim obveznicima iz člana 3. stav (1) i stav (2) tačka a) ovog zakona ukupan iznos ostvarenog dohotka umanjuje se za lični odbitak u visini od 12.000,00 KM za porezni period za koji postoji obaveza plaćanja poreza. Ukoliko je porezni period kraći od kalendarske godine, lični odbitak se računa za svaki mjesec u kojem je ostvaren dohodak.
- (2) Porezni obveznici iz člana 3. stav (1) i stav (2) tačka a) ovog zakona mogu odbiti lični odbitak od ostvarenih prihoda od nesamostalnog i samostalnog rada.
- (3) Porezni obveznik koristi lični odbitak za period za koji postoji obaveza plaćanja poreza. Period se zaokružuje u korist poreznog obveznika za pune mjesece, a neiskorišteni odbici ne mogu se prenositi u naredni period.
- (4) Odredbe o ličnom odbitku iz stava (1) ovog člana primjenjuju se za lice koje radi sa punim radnim vremenom.
- (5) Za lice koje radi sa nepunim radnim vremenom, umanjenje iz stava (4) ovog člana je srazmjerno radnom vremenu tog lica u odnosu na puno radno vrijeme.
- (6) Ukoliko lice ostvaruje puno radno vrijeme kod dva ili više poslodavaca, ukupni lični odbitak koje vrši svaki poslodavac srazmjerno radnom vremenu ne može preći lični odbitak učinjeno sa punim radnim vremenom.
- (7) Ukoliko lice ostvaruje nepuno radno vrijeme kod dva ili više poslodavaca, svaki poslodavac vrši umanjenje srazmjerno radnom vremenu kod poslodavca u odnosu na puno radno vrijeme, s tim što zbir umanjenja mora biti manji od ličnog odbitka u odnosu na puno radno vrijeme.

Član 46.

(Paušalno utvrđivanje poreza na dohodak)

- (1) Samostalni poduzetnik koji je stekao pravo paušalnog oporezivanja u skladu sa čl. 26. i 27. ovog zakona, plaća paušal na način propisan ovim zakonom.
- (2) Samostalnom poduzetniku koji plaća paušal, Porezna uprava može utvrditi akontativno plaćanje poreza na način iz člana 44. stav (1) ovog zakona, ukoliko na osnovu obavljene kontrole ili nadzora, kao i podataka iz obrađenih godišnjih poreznih prijava, ili drugih podataka o poslovanju poreznog obveznika sa kojima raspolaže, utvrdi da ne ispunjava uslove iz čl. 26. i 27. ovog zakona.

- (3) U slučaju iz stava (2) ovog člana porezni obveznik dužan je preći na utvrđivanje dohotka od samostalnog rada na način propisan odredbama člana 29. ovog zakona.

Član 47.

(Utvrđivanje poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava)

- (1) Porez na dohodak od imovine koji se prema članu 32. ovog zakona ostvaruje iznajmljivanjem pokretne ili nepokretne imovine, obračunava se i plaća pri svakoj isplatio odnosno naplati najamnine odnosno naknade. Ukoliko postoji kontinuitet u ostvarivanju prihoda od iznajmljivanja imovine, porez na dohodak se obračunava i plaća akontativno.
- (2) Akontativno plaćanje poreza na dohodak iz stava (1) ovog člana utvrđuje se na osnovu godišnjeg poreza za posljednji porezni period, a plaća se mjesečno u visini od 1/12 godišnjeg iznosa akontacije.
- (3) Porez na dohodak od imovine koji se prema članu 32. ovog zakona ostvaruje otuđenjem imovine, obračunava se i plaća pri svakoj prodaji odnosno naplati.
- (4) Porez na dohodak od ustupanja imovinskih prava obračunava se i obustavlja pri svakoj isplati/davanju dohotka, a uplaćuje se istog dana ili prvog narednog radnog dana po izvršenoj isplati/davanju.
- (5) Obračun, obustavu i uplatu poreza na dohodak od iznajmljivanja pokretne ili nepokretne imovine ili otuđenja imovine vrši primalac dohotka.
- (6) Obračun, obustavu i uplatu poreza na dohodak od ustupanja imovinskih prava, vrši isplatilac dohotka i/ili primalac dohotka, a obveznik poreza na dohodak je fizičko lice primalac dohotka.
- (7) Porez na dohodak iz st.(1) do (6) ovog člana, koji se ostvaruje obračunava se na osnovice dohotka iz člana 34. ovog zakona primjenom stopa iz člana 12 ovog zakona.
- (8) Porezni obveznik – rezident Federacije koji je dohodak od imovine i imovinskih prava ostvario neposredno iz inostranstva dužan je na taj dohodak sam obračunati porez na način iz st. (1) do (7) ovog člana i uplatiti je u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.

Član 48.

(Utvrđivanje poreza na dohodak od ulaganja kapitala)

- (1) Porez na dohodak od ulaganja kapitala obračunava se i plaća pri svakom plaćanju ili naplati prihoda iz člana 39. ovog zakona.
- (2) Obračun, obustavu i uplatu poreza na dohodak od ulaganja kapitala vrši isplatilac dohotka i/ili primalac dohotka, a obveznik poreza na dohodak je fizičko lice primalac dohotka.
- (3) Porez na dohodak iz st.(1) i (2) ovog člana obračunava se primjenom stopa iz člana 12 ovog zakona.
- (4) Porezni obveznik – rezident Federacije koji je dohodak od ulaganja kapitala ostvario neposredno iz inostranstva dužan je na taj dohodak sam obračunati porez na način iz st. (1) do (3) ovog člana i uplatiti ga u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.

Član 49.

(Utvrdjivanje poreza na ostali dohodak)

- (1) Porez na ostali dohodak obračunava se i plaća pri svakom plaćanju ili naplati prihoda iz člana 40. ovog zakona.
- (2) Obračun, obustavu i uplatu poreza na ostali dohodak vrši isplatilac dohotka i/ili primalac dohotka, a obveznik poreza na dohodak je fizičko lice primalac dohotka.
- (3) Porez na dohodak iz st.(1) i (2) ovog člana obračunava se primjenom stopa iz člana 12 ovog zakona.
- (4) Porezni obveznik – rezident Federacije koji je ostali dohodak ostvario neposredno iz inostranstva dužan je na taj dohodak sam obračunati porez na način iz st. (1) do (3) ovog člana i uplatiti ga u roku od pet dana od dana kada je primio dohodak.

Član 50.

(Utvrdjivanje poreza na dohodak od nerezidenta)

- (1) Kod obračuna poreza na dohodak po odbitku na prihode nerezidenta koji su oporezivi prema odredbama ovog zakona, isplatilac prihoda primjenjuje odredbe ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, pod uslovom da nerezident dokaže status rezidenta države sa kojom je Bosna i Hercegovina zaključila ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i da je on krajnji korisnik prihoda.
- (2) Status rezidenta države sa kojom je zaključen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja u smislu stava (1) ovog člana, nerezident dokazuje kod isplatioca prihoda potvrdom o rezidentnosti ne starijom od godinu dana i Izjavom da je krajnji korisnik.
- (3) Ukoliko se primjenjuje niža porezna stopa od stopa iz člana 12. ovog zakona, isplatilac je dužan, uz propisani obrazac, priložiti nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave Potvrdu o rezidentnosti primaoca prihoda koju je izdao nadležni organ države primaoca, ne starijom od godinu dana, i Izjavu nerezidenta da je on primalac prihoda i stvarni vlasnik, odnosno krajnji korisnik tog prihoda.
- (4) Ukoliko se porez po odbitku uredno i blagovremeno ne obustavi i/ili ne plati, isplatilac prihoda je dužan platiti porez po odbitku koji duguje nerezident kao da je to njegova porezna obaveza.
- (5) Ukoliko je Ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja propisano oporezivanje u državi nerezidenta, isplatilac prihoda je dužan posjedovati u svojoj evidenciji dokumente iz stava (3) ovog člana.

Odjeljak B. Prijava i uplata poreza na dohodak

Član 51.

(Prijava poreza na dohodak od nesamostalnog rada)

- (1) Prijavu poreza na dohodak od nesamostalnog rada vrši porezni agent prilikom isplate/davanja dohotka, a najmanje jednom mjesečno odnosno godišnje.
- (2) Prijave iz stava (1) ovog člana sadrže evidencije o isplatama/davanjima za svakog poreznog obveznika posebno, sa podacima o obračunatim i uplaćenim doprinosima i poreza na dohodak.
- (3) Porezni agent je dužan prijavu iz stava (1) ovog člana do 10. u mjesecu za prethodni mjesec, odnosno do kraja februara tekuće za prethodnu godinu, dostaviti Poreznoj upravi prema mjestu svog sjedišta.
- (4) Porezni agent je dužan voditi evidencije o isplatama po osnovu nesamostalnog rada za svakog poreznog obveznika posebno, sa podacima o obračunatim i uplaćenim doprinosima i porezu na dohodak. Do kraja februara tekuće godine, svom zaposleniku odnosno drugom fizičkom licu, porezni agent je dužan izdati potvrdu o ukupnim isplatama i drugim primanjima, kao i podacima o izvršenim umanjenjima u prethodnom poreznom periodu.
- (5) Porezni agenti koji imaju više od pet zaposlenih dužni su Poreznoj upravi prijavu iz stava (1) ovog člana dostavljati elektronskim putem.
- (6) Oblik i sadržaj prijave iz stava (2) ovog člana propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Član 52.

(Prijava poreza na dohodak od samostalnog rada)

- (1) Porezni obveznik odnosno samostalni poduzetnik je dužan nakon isteka poreznog perioda, odnosno do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak iz člana 56. ovog zakona i porezni bilans nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave prema mjestu sjedišta odnosno prebivališta poreznog obveznika.
- (2) Prijavu poreza na dohodak i porezni bilans dužan je podnijeti i nerezident koji ima stalno mjesto poslovanja na teritoriji Federacije na način propisan stavom (1) ovog člana.
- (3) Nositelj zajedničke djelatnosti, shodno članu 25. stav (5) ovog zakona, dužan je po isteku poreznog perioda do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu podnijeti Poreznoj upravi prijavu o utvrđenom dohotku od zajedničke djelatnosti.
- (4) Samostalni poduzetnik koji u toku godine prestane, odnosno prekine obavljanje samostalne djelatnosti, dužan je da podnese Godišnju prijavu poreza na dohodak iz člana 56. ovog zakona i porezni bilans u roku od 30 dana od dana prestanka, odnosno prekida obavljanja djelatnosti.
- (5) Samostalni poduzetnik koji u toku godine, po rješenju Porezne uprave pređe na paušalno oporezivanje, dužan je da podnese Godišnju prijavu poreza na dohodak iz člana 56. ovog zakona i porezni bilans u roku od 30 dana od dana prelaska na paušalno oporezivanje.

- (6) Oblik i sadržaj poreznog bilansa iz stava (1) ovog člana propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Član 53.

(Prijava poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava, od ulaganja kapitala i ostali dohodak)

- (1) Prijavu poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava, od ulaganja kapitala i ostali dohodak vrši isplatilac odnosno primalac dohotka prilikom isplate/davanja odnosno primanja dohotka, istog dana ili prvog narednog radnog dana po izvršenoj isplati/davanju odnosno primanju dohotka.
- (2) Prijava iz stava (1) ovog člana sadrži podatke o isplatiocu i primaocu prihoda i obračunatom i uplaćenom porezu na dohodak.
- (3) Porezni obveznik – rezident Federacije dužan je podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak iz člana 56. ovog zakona, ukoliko je dohodak ostvario neposredno iz inostranstva.

Član 54.

(Porezna prijava)

Oblik i sadržaj poreznih prijava iz čl. 51., 52. i 53. ovog zakona propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Član 55.

(Mjesto plaćanja)

- (1) Porez na dohodak koji ostvare rezidenti Federacije, a koji je utvrđen u skladu s odredbama ovog zakona, plaća se prema mjestu prebivališta ili boravišta poreznog obveznika.
- (2) Porez na dohodak koji ostvare lica iz člana 3. stav (2) ovog zakona, a koji je utvrđen u skladu s odredbama ovog zakona, plaća se prema mjestu gdje se nalazi sjedište poslodavca, odnosno isplatilac dohotka.
- (3) Izuzetno od st.(1) i (2) ovog člana, na dohodak koji ostvare rezidenti Federacije i lica iz člana 3. stav (2) ovog zakona, porez se plaća:
- a) kod dohotka od samostalnog rada prema mjestu registracije djelatnosti,
 - b) kod dohotka od imovine prema mjestu gdje se nepokretna imovina nalazi, a za pokretnu imovinu prema mjestu registracije djelatnosti odnosno prebivalištu obveznika,

Odjeljak C. Godišnja prijava poreza na dohodak

Član 56.

(Obveznik godišnje prijave poreza na dohodak)

- (1) Porez na dohodak, za koji je propisana obaveza podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak, porezni obveznik obračunava po isteku poreznog perioda.

- (2) Porezni obveznik nije dužan podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) u poreznom periodu ostvaren je dohodak od nesamostalnog rada samo kod jednog poreznog agenta,
 - b) u jednom poreznom periodu nije ostvario dohotke iz više izvora,
 - c) ako je porezni agent na sve dohotke koje mu je isplatio u tom poreznom periodu obračunao, obustavio i uplatio porez na dohodak.
- (3) Porezni obveznik dužan je sačiniti Godišnju prijavu poreza na dohodak, osim obveznika iz stava (2) ovog člana, ukoliko ostvaruje:
 - a) dohodak iz više izvora prihoda utvrđenih u članu 7. ovog zakona,
 - b) dohodak na osnovu nesamostalnog rada ostvaren kod dva ili više poslodavaca odnosno isplatioca,
 - c) dohodak direktno iz inostranstva (bez posredovanja rezidentnog poslodavca),
 - d) dohodak od pravnog lica iz Republike Srpske ili Brčko Distrikta,
 - e) dohodak za koji je, prema ovom zakonu, propisana obaveza podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak ili kada Porezna uprava zatraži od poreznog obveznika da naknadno plati porez na osnovu prihoda iz člana 7. ovog zakona.
- (4) Rezidentu koji dohodak ostvari u inostranstvu ili u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu porez na dohodak utvrdit će se na osnovu odredbi ovog zakona uz priznavanje plaćenog poreza po odbitku i akontacija poreza na dohodak plaćenih u inostranstvu ili u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu.
- (5) Kod utvrđivanja poreza na dohodak u jednom poreznom periodu, a u cilju izbjegavanja dvostrukog oporezivanja, prednost pred odredbama ovog zakona imaju odredbe ratificiranih međunarodnih ugovora ili sporazuma (konvencija) o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Član 57.

(Godišnja prijava poreza na dohodak)

- (1) Porezni obveznik koji ima obavezu podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak dužan je nakon isteka poreznog perioda, odnosno do 31. marta tekuće godine za proteklu godinu istu dostaviti nadležnoj jedinici Porezne uprave prema mjestu plaćanja utvrđenom u članu 55. ovog zakona.
- (2) Godišnja prijava poreza na dohodak sadrži podatke o poreznom obvezniku, dohotku i obračunatom i uplaćenom porezu na dohodak.
- (3) Oblik i sadržaj Godišnje prijave poreza na dohodak iz stava (2) ovog člana propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.
- (4) Porezna uprava ima ovlaštenje da procijeni dohodak poreznog obveznika i utvrdi njegovu poreznu obavezu, odnosno podnese poreznu prijavu u ime poreznog obveznika u slučaju kada porezni obveznik sam to nije učinio u zakonom propisanom roku.

- (5) Samostalni poduzetnik i nosilac zajedničke djelatnosti, shodno članu 25. stav (5) ovog zakona, dužan je po isteku poreznog perioda do kraja marta tekuće godine za proteklu godinu Poreznoj upravi, pored Godišnje prijave poreza na dohodak podnijeti i porezni bilans o utvrđenom dohotku.
- (6) Nerezident koji ima stalno mjesto poslovanja podnosi Godišnju prijavu poreza na dohodak nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave koja je mjesno nadležna prema sjedištu isplatioca prihoda ili većeg dijela njegove imovine, odnosno prema mjestu u kojem je pretežno obavljao djelatnost ili mjestu u kojemu su se koristila imovinska prava od kojih je ostvario dohodak.

Član 58.

(Utvrđivanje godišnjeg poreza na dohodak)

- (1) Porezni obveznik kojem je propisana obaveza podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak, utvrđuje godišnji iznos poreza na dohodak po isteku poreznog perioda, koji se utvrđuje na osnovice svih dohodaka po ovom zakonu, primjenom stopa iz člana 12. ovog zakona. Iz Godišnje prijave poreza na dohodak isključuje se dohodak za koji je utvrđeno, po ovom zakonu, da predstavlja konačnu poreznu obavezu.
- (2) Poreznom obvezniku umanjit će se godišnja obaveza poreza na dohodak za 20% ličnog odbitka iz člana 45. ovog zakona na ime uplata u dobrovoljni penzioni fond koje izvrši u poreznom periodu.
- (3) Poslodavac i isplatitelj dohotka od nesamostalnog rada obavezan je za sve zaposlenike i druga fizička lica koji su kod njega ostvarivali dohodak u cijelom poreznom periodu izvršiti godišnji obračun poreza na dohodak od nesamostalnog rada.
- (4) Na način iz stava (2) ovog člana obavezan je postupiti i porezni agent ako je zaposlenik i drugo fizičko lice ostvarilo prihode u toku poreznog perioda a koristilo pravo na porodijski ili roditeljski dopust, bolovanje iznad 42 dana ili drugi dopust za koji se prema posebnim propisima isplaćuje naknada ili plaća na teret sredstava obaveznih osiguranja, osim ako je to pravo koristila svih 12 mjeseci poreznog perioda.
- (5) Porezni obveznici koji su dužni podnijeti Godišnju prijavu poreza na dohodak, a istu ne podnesu ili ako su podaci iz prijave netačni ili nepotpuni, porez na dohodak utvrđuje se procjenom. Ako porezni obveznik u Godišnjoj prijavi poreza na dohodak nije iskazao dohodak za koji Porezna uprava nije imala saznanja, a koji je bio obavezan iskazati u skladu sa ovim zakonom, Porezna uprava će po službenoj dužnosti bez vremenskog ograničenja pokrenuti obnovu postupka, na osnovu novih saznanja i utvrdi dohodak koji je porezni obveznik bio obavezan iskazati.
- (6) Poreznom obvezniku koji ostvari dohodak iz inostranstva, odnosno izvan Federacije, porez na dohodak utvrdit će se na osnovu odredbi ovog zakona i člana 14. zakona uz priznavanje plaćenog poreza na dohodak u inostranstvu odnosno izvan Federacije.
- (7) Godišnji iznos poreza na dohodak se umanjuje za iznose plaćene akontacije poreza na dohodak iz ovoga zakona te utvrđuje razlika za uplatu ili povrat poreza. Godišnja prijava dohotka smatra se konačnom poreznom obavezom.

Član 59.

(Uplata godišnjeg poreza na dohodak)

- (1) Porezni obveznik dužan je u roku propisanom za podnošenje porezne prijave u cijelosti izmiriti obaveze na osnovu poreza na dohodak za prethodni porezni period, a najkasnije u roku od pet dana od podnošenja Godišnje prijave poreza na dohodak.
- (2) Uplate akontacija poreza na dohodak koje su izvršene u ime poreznog obveznika ili ih je sam porezni obveznik uplatio u toku godine, umanjuju iznos godišnjeg poreza na dohodak iskazanog u prijavi.
- (3) Ukoliko je porezni obveznik u toku jednog poreznog perioda na ime akontacije poreza na dohodak uplatio iznos koji je veći od iznosa godišnjeg poreza iskazanog u prijavi, više uplaćeni iznos Porezna uprava usmjerit će za plaćanje dospjelih poreza po drugim osnovama. Ukoliko iznos preplate prelazi iznos dugovanja na osnovu dospjelih plaćanja poreznih obaveza, obveznik se može izjasniti da li preplaćenim iznosom želi izmiriti buduće obaveze ili želi da se izvrši povrat preplaćenog iznosa. Povrat preplaćenog iznosa izvršit će se u roku od 90 radnih dana od dana isteka roka za podnošenje prijave.
- (4) Pravo na povrat pretplaćenog poreza na dohodak utvrđuje Porezna uprava donošenjem rješenja o povratu poreza, a povrat iznosa utvrđenog ovim rješenjem, na tekući račun poreznog obveznika, u roku iz stava (3) ovog člana, vrši kantonalno ministarstvo finansija na čijem području se nalazi prebivalište poreznog obveznika.

Član 60.

(Način oporezivanja)

- (1) Porez na dohodak po odbitku od svakog pojedinačnog dohotka utvrđuje i plaća porezni agent:
 - a) na dohodak ostvaren iz prihoda u skladu sa članom 17. ovog zakona, izuzev kod poreznog obveznika iz člana 43. st. (5) i (6) ovog zakona koji porez na dohodak plaća u skladu sa članom 11.tačka c) ovog zakona,
 - b) na dohodak ostvaren iz prihoda u skladu sa čl. 32., 33., 39. i 40. ovog zakona,
- (2) Porez na dohodak po rješenju Porezne uprave plaća samostalni poduzetnik iz člana 26. ovog zakona.
- (3) Porez na dohodak u skladu sa članom 11. tačka c) ovog zakona, plaća porezni obveznik na dohodak ostvaren iz prihoda iz čl. 19., 32., 33., 39. i 40. ovog zakona, ukoliko rezidentni porezni agent ne vrši isplatu/davanje, te nema obavezu da obračuna i plati porez po odbitku.

VI. IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE

Odjeljak A. Izvještavanje i prikupljanje podataka

Član 61.

(Dostavljanje podataka od poreznih obveznika)

- (1) Porezni obveznici koji počinju obavljati samostalnu djelatnost iz člana 19. ovog zakona, kao i oni koji počinju ostvarivati dohodak neposredno iz inostranstva, te oni koji počinju davati u zakup i iznajmljivati pokretnu i nepokretnu imovinu, dužni su nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave prijaviti početak obavljanja djelatnosti davanja u zakup i iznajmljivanja, kao i ostvarivanja dohotka u roku od osam dana od dana početka obavljanja djelatnosti, odnosno od dana ostvarivanja dohotka.
- (2) Porezni obveznik koji u toku godine izvrši prijenos prava po osnovu kojeg može nastati kapitalni dobitak ili gubitak u skladu sa ovim zakonom dužan je da podnese poreznu prijavu najkasnije u roku od 30 dana od:
 - a) dana zaključenja ugovora o prijenosu stvarnih prava na nepokretnostima, ugovora o prijenosu autorskih prava, prava srodnih autorskom pravu i prava industrijske svojine, kao i udjela u kapitalu pravnih lica;
 - b) isteka svakog kalendarskog polugodišta u kojem je izvršen prijenos vrijednosnih papira.

Član 62.

(Dostavljanje podataka od nadležnih organa)

Nadležni organi i uprave koji su ovlašteni za izdavanje odobrenja za obavljanje samostalne djelatnosti, kao i rješenja o privremenoj obustavi, zabrani ili prestanku obavljanja djelatnosti, dužni su o tome obavijestiti Poreznu upravu dostavom jednog primjerka odobrenja, odnosno rješenja.

Član 63.

(Dostavljanje podataka od drugih lica)

- (1) Fizička i pravna lica dužna su Poreznoj upravi na njen zahtjev dostaviti podatke o isporučenoj robi, o uslugama, kao i podatke o isplaćenim plaćama i drugim prihodima, s ciljem utvrđivanja ili kontrole prijavljenog prihoda odnosno dohotka za određeni porezni period.
- (2) Banke i druge finansijske institucije koje su ovlaštene za obavljanje platnog prometa dužne su Poreznoj upravi na njen zahtjev dostaviti podatke o prometu putem računa obveznika poreza na dohodak, podatke o kamatama, kao i druge podatke koji su povezani sa računom ili prometom lica.
- (3) Fizička i pravna lica i institucije iz st. (1) i (2) ovog člana dužna su Poreznoj upravi omogućiti uvid i u poslovne knjige i evidencije s ciljem utvrđivanja i prikupljanja podataka potrebnih za utvrđivanje poreza na dohodak.
- (4) Fizička i pravna lica i institucije iz st. (1) i (2) ovog člana dužne su Poreznoj upravi u propisanom roku na propisanom obrascu dostavljati i podatke o isplaćenim propisanim prihodima na koje se

ne plaća porez na dohodak i o drugim propisanim prihodima koji se u smislu ovoga zakona ne podliježu porezu.

- (5) Organizator tržišta kapitala u smislu zakona kojim se uređuje tržište kapitala dužan je da u roku od 30 dana od isteka svakog kalendarskog polugodišta Poreznoj upravi u elektronskom obliku dostavi izvještaj o prijenosu vrijednosnih papira izvršenom u tom polugodištu.
- (6) Banke su dužne da u roku od 30 dana od isteka kalendarskog polugodišta Poreznoj upravi u elektronskom obliku dostavi izvještaj o svim ostvarenim kamatama na štednju koje je obračunala i uplatila depozitarima, te izvještaje o prijenosu vrijednosnih papira kod skrbničkih poslova, u tom polugodištu.

Član 64.

(Obaveza isplate na račun)

Isplate prihoda koji se smatraju dohotkom te isplate izuzetih prihoda vršit će se na račun poreznog obveznika otvoren kod banke, a izuzetno i u gotovom novcu prema propisima koji uređuju uslove i način plaćanja gotovim novcem.

Odjeljak B. Proceduralne odredbe

Član 65.

(Ostali postupci)

Na postupke naplate i povrata poreza na dohodak, obračun i uplata zatezne kamate, izdavanje rješenja, žalbeni postupak i prekršajni postupak primjenjivat će se odredbe propisa koje uređuju pomenute oblasti.

Član 66.

(Zabrana isplate)

Fizičko lice ne može vršiti isplate iz dohotka, davati pozajmice ili vršiti prijenos imovine na druga lica, ukoliko na dan isplate ima neizmirenih obaveza po osnovu direktnih poreza i/ili doprinosa ili obaveza prema zaposlenicima.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Član 67.

(Prekršaji poreznog agenta)

- (1) Isplatioci prihoda odnosno porezni obveznici koji, činjenjem ili nečinjenjem, naprave prekršaj u vezi sa odredbama ovog zakona, podliježu novčanoj kazni za prekršaje.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 25.000,00 KM kaznit će se za prekršaj porezni agent - pravno lice ako:
 - a) za svoje zaposlene i fizička lica bez zasnivanja radnog odnosa ne izvrši obračun

- poreza na dohodak od nesamostalnog rada (član 43. ovog zakona);
- b) ne izvrši prijavu obračunatog poreza na dohodak na propisani način (čl. 51. do 55. ovog zakona);
 - c) ne vrši isplati zaposlenim, građanima, trećim licima na račun kod banke odnosno suprotno načinu isplate koje se obveznicima poreza na dohodak mogu izvršiti na ostale račune u gotovom novcu (član 64. ovog zakona);
 - d) ne dostavljaju izvještaj o obračunatom i uplaćenom porezu na dohodak poreznim obveznicima (član 51. stav (4) ovog zakona);
 - e) u propisanom roku ne uplati ili uplati manju akontaciju poreza na dohodak (član 43. stav (1), član 47. stav (1), član 48. stav (1) i član 49. stav (1) ovog zakona) .
- (3) Za prekršaj iz stava (2) ovog člana, kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 10.000,00 KM.
 - (4) Za prekršaj iz stava (2) ovog člana, kaznit će se i fizičko lice - samostalni poduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM.
 - (5) Novčane kazne propisane st. (2), (3) i (4) ovog člana povećavaju se za 50% u slučajevima kada je isplatilac prihoda odnosno porezni obveznik ponovno ili više puta počinio prekršaj iz stava (2) ovog člana, ali ne preko maksimalnih iznosa propisanih posebnim propisima.

Član 68.

(Prekršaji poreznog obveznika)

- (1) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj porezni obveznik ako:
 - a) ne izvrši Godišnju prijavu poreza na dohodak, obračun i uplatu poreza na dohodak (član 56. ovog zakona)
 - b) u propisanom roku ne prijavi početak obavljanja djelatnosti, iznajmljivanja i/ili ostvarivanja dohotka (član 61. ovog zakona)
 - c) u propisanom roku ne uplati ili uplati manju akontaciju poreza na dohodak.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana, kaznit će se i fizičko lice – samostalni poduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM.
- (3) Novčane kazne propisane st. (1) i (2) ovog člana povećavaju se za 50% u slučajevima kada je porezni obveznik ponovno ili više puta počinio prekršaj iz stava (1) ovog člana, ali ne preko maksimalnih iznosa propisanih posebnim propisima.

Član 69.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj nadležni organi za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona ako:
 - a) u zakonom predviđenom roku ne donese Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dohodak
 - b) pravilno ne primjenjuje i krši procedure za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona i drugih podzakonskih akata
 - c) neopravdano poreskom obavezniku uskrati uvid u podatke o utvrđivanju i naplati

poreza koji se o njemu vode kod nadležnih organa ili, na zahtjev poreskog obaveznika, ne izmjeni nepotpune, odnosno netačne podatke o poreskom obavezniku.

(2) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 50.000 KM kaznit će se nadležni organi za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog Zakona za ponovljene prekršaje iz stava 1. ovog člana.

(3) Za ponovljeni prekršaj iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 2.000, 00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se i odgovorna lica u nadležnim organima za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 70.

(Prelazne odredbe)

Porezne obaveze koje su nastale do dana stupanja na snagu ovog zakona izvršit će se u skladu sa propisima koji su bili na snazi u momentu nastanka porezne obaveze.

Član 71.

(Podzakonski akti)

Federalni ministar finansija će u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dohodak, kojim će se detaljnije urediti oporezivi i neoporezivi prihodi, te propisati način utvrđivanja oporezivog dohotka, principi utvrđivanja dohotka, postupak utvrđivanja poreza na dohodak, način uračunavanja poreznog kredita, oblik i sadržaj prijave, izvještaja i drugih evidencija, oblik, sadržaj i način vođenja poslovnih knjiga i evidencija, način vršenja godišnjeg obračuna poreza na dohodak, te sačinjavanja i podnošenja godišnje prijave, pravila i način isplate dohotka u gotovom novcu, i druga pitanja od značaja za oporezivanje.

Član 72.

(Prestanak važenja)

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o porezu na dohodak ("Službene novine Federacije BiH", br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13).

Član 73.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjivat će se od 1.1.2018. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III.1. tačka c), koji je izmijenjen Amandmanima VIII, LXXXIX i CVI, i člana IV.A.20.(1) j) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, a Parlament Federacije, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno finansiranje.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

U okviru sveobuhvatne reforme poreznog sistema u Bosni i Hercegovini 2008. godine u Federaciji donesen je Zakon o porezu na dohodak koji je objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 10/08 i stupio na snagu 13. marta 2008. godine, a njegova primjena počela je 01. januara 2009. godine. Zakon je pretrpio određene izmjene i dopune u 2010. godini, u 2011. godini i u 2013. godini.

Zakonom o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13) uređuje se postupak i način oporezivanja dohotka koji ostvare lica u i izvan Federacije, odnosno Bosne i Hercegovine, kao i oporezivanje dohotka nerezidentnih lica. Navedenim zakonom, koji je bio dio sveobuhvatne reforme poreznog sistema Bosne i Hercegovine, uveden je novi (sintetički, integralni) sistem oporezivanja svih vrsta prihoda fizičkih lica iz više izvora na jedinstven način (po jednom zakonu) na cijeloj teritoriji Federacije.

Međutim, zbog složenog i kompleksnog načina oporezivanja prihoda fizičkih lica, u prvim godinama primjene nije bilo moguće postići veće fiskalne efekte niti odgovarajuću poreznu disciplinu poreznih obveznika. Stoga, već od početka primjene Zakona, veći broj poslodavaca i drugih isplatilaca oporezivih prihoda, a posebno samih obveznika poreza, nije bilo dovoljno upoznato sa svojim pravima i obavezama u vezi s prikupljanjem i dostavljanjem potrebnih podataka Poreznoj upravi, niti je educiran na odgovarajući način kako bi te obaveze pravilno i na vrijeme mogao izvršiti.

Donošenje novog Zakona o porezu na dohodak u skladu je sa propisima Evropske unije, evropskim principima i standardima.

Donošenjem novog Zakona o porezu na dohodak izvršit će se harmonizacija sa drugim propisima unutar Federacije i Bosne i Hercegovine, a u cilju uspostavljanja jedinstvenog ekonomskog prostora, te je izvršeno usklađivanje sa rješenjima iz Zakona o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/14), Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16) i drugim propisima koji imaju utjecaja na primjenu Zakona o porezu na dohodak.

Donošenjem novog Zakona o porezu na dohodak izvršit će se usklađivanje sa pojmovima MRS i MSFI.

U novom Zakonu proširena je poreska osnovica, čime se obezbjeđuju veći prihodi i smanjene su mogućnosti izbjegavanja plaćanja poreznih obaveza. U predmet oporezivanja uključeni su i naknada za topli obrok, prijevoz i regres, ali je predloženo da ukoliko ne dođe do smanjenja stopa doprinosa, da se

jedan dio naknade za topli obrok, prijevoz i regres ostavi neoporeziv, po uzoru na pojedine zemlje EU, Sloveniju i Hrvatsku.

Lični odbitak povećan je sa dosadašnjih 3.600 KM na 12.000 KM. Kada je u pitanju stopa po kojoj se plaća porez na dohodak ona ostaje nepromijenjena i iznosi 10%. Ukoliko se ne prihvati prijedlog da se zadrži jedna stopa poreza na dohodak predložimo alternativu za uvođenje progresivnog oporezivanja sa lomljenom skalom.

Obzirom da se u Federaciji BiH radi na donošenju Zakona o dualnom obrazovanju neophodno je da se u Zakonu o porezu na dohodak definiše da se naknada za učenje kroz rad ne uključuje u osnovicu poreza na dohodak. Na taj način će se stimulisati veće angažovanje učenika da uče kroz rad i da nakon završetka srednje škole odmah počinju sa radom u svojoj struci. Time će se spriječiti odlazak mladih ljudi iz BiH i smanjiti nezaposlenost. Nova zapošljavanja ujedno znače veću potrošnju, čime se obezbjeđuje veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

I. OSNOVNE ODREDBE

Članom 1. definirano je šta se uređuje ovim zakonom.

Članom 2. definirani su pojmovi koji se koriste u ovom zakonu.

II. POREZNI OBVEZNIK

Članom 3. propisuje se obveznik poreza na dohodak.

Članom 4. propisuje se ko se smatra rezidentom, a ko nerezidentom u smislu ovog zakona.

Članom 5. propisuju se lica koja ne podliježu oporezivanju.

III. OSNOVICA POREZA NA DOHODAK

Članom 6. propisuje se utvrđivanje dohotka. Kao osnovni princip na kojem počiva oporezivanje dohotka uvodi se princip blagajne.

Vlada FBiH predlaže da se novim Zakonom o porezu na dohodak oporezuje dividenda što Udruženje poslodavaca FBiH ne opravdava. Međutim, ukoliko se ne prihvati prijedlog Udruženja poslodavaca FBiH da dividenda u momentu isplate bude neoporeziva, neophodno je u članu 6. Zakona o porezu na dohodak naglasiti da se princip blagajne ne primjenjuje u slučaju isplate dividendi. Razloge za to navest ćemo u nastavku.

Primjena principa blagajne u slučaju isplate dividendi značila bi da ako neko ima dividende koje nisu isplaćene 10 godina i želi sada isplatu, oporezovale bi se sve prema ovom zakonu, a što bi značilo retroaktivno djelovanje zakonskih odredbi. Zakon ne može retroaktivno djelovati i neophodno je definisati da se oporezuje samo ono što je bilo u momentu donošenja zakona i što se steklo nakon njegovog donošenja, a ne i prije.

Primjena principa blagajne ne može da se koristi u slučaju oporezivanja dohotka od ulaganja kapitala po osnovu dividendi/udjela u dobiti.

Time bi se doveli u neravnopravan položaj obaveznici poreza na dohodak kojima dividenda ili udio od dobiti nisu isplaćeni do momenta stupanja na snagu ovog zakona, a ostvareni su prije donošenja zakona, prema onima kojima su isplaćeni iako su ostvareni po istoj pravnoj osnovi i istom razdoblju, dakle kada nije postojala obaveza plaćanja poreza na dividendu.

Treba oporezovati samo onu dividendu i udjele u dobiti koje nastaju kao rezultat poslovanja u razdoblju u kojem porezni sistem oporezuje takav dohodak.

Kao dodatni argument navest ćemo i presudu Ustavnog suda u Republici Hrvatskoj, kojom je sud proglasio neustavnim član 6. i 8. Zakona o porezu na dohodak, koji se odnose na oporezivanje dividendi prema načelu blagajne.

Navedenim odredbama se povratno oporezuju porezni obaveznici za vrijeme kada su bili zakonski oslobođeni plaćanja poreza na dividendu i udjela u dobiti, što je u suprotnosti s vladavinom prava i načelima pravne sigurnosti i objektivnosti pravnog poretka. Ustavni sud je u presudi naglasio da u trenutku donošenja poslovnih odluka subjekt mora da zna kojim će se poreznim zahvatima javna vlast umiješati u njegov dohodak, odnosno koje su mu trenutne, zakonom utvrđene porezne obaveze.

Članom 7. propisuju se prihodi koji su predmet oporezivanja.

Članom 8. propisuju se prihodi koji se, u smislu ovog zakona, ne uključuju u osnovicu poreza na dohodak, a koji se isplaćuju iz budžeta svih nivoa vlasti ili vanbudžetskih fondova.

U članu 8. povećavaju se prihodi koji ne ulaze u osnovicu poreza na dohodak po osnovu školarine, stipendiranja, troškova prakse i obrazovanja učenika, te naknade troškova volontiranja, čime će se omogućiti će veća ulaganja u obrazovanje (po osnovu školarine, stipendiranja - godišnji prihodi u iznosu do 6.000 KM, na ime troškova prakse i obrazovanja učenika - mjesečne naknade u iznosu do 300 KM, naknade troškova volontiranja - u mjesečnom iznosu do 250 KM). Obrazovanje i znanje su jedan od osnovnih faktora koji utječu na konkurentnost domaće privrede i ekonomski rast društva. Prihvatanjem našeg prijedloga država će pokazati kako vodi računa o mladima i njihovom obrazovanju, te se ne smije zaboraviti da su mladi budućnost svake države.

Potrebno je stimulisati i dobrovoljno učešće u akcijama koje su u općem javnom interesu kroz podizanje neoporezivog cenzusa, tako što će se u Zakonu definirati da je riječ o 500 KM mjesečno.

Također, u BiH se radi uvođenju dualnog sistema obrazovanja, koji se uspješno primjenjuje u mnogim zapadnim zemljama, poput Njemačke.

Dualni sistem obrazovanja predviđa da učenici za vrijeme školovanja obavljaju praktični rad u kompanijama, za šta će dobijati novčanu naknadu. Stoga predlažemo da se u Zakonu o porezu na dohodak definiše da se naknada za učenje kroz rad ne uključuje u osnovicu poreza na dohodak. Na taj način će se stimulisati veće angažovanje učenika da uče kroz rad i da nakon završetka srednje škole odmah počinju sa radom u svojoj struci. Time će se spriječiti odlazak mladih ljudi iz BiH i smanjiti nezaposlenost. Nova zapošljavanja ujedno znače veću potrošnju, čime se obezbjeđuje veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova.

Članom 9. propisuju se odbitni rashodi.

Članom 10. propisuje se osnovica poreza na dohodak.

Članom 11. propisuje se način oporezivanja.

Članom 12. propisuje se stopa poreza na dohodak.

Jedan od neophodnih preduslova za značajniji ekonomski rast je povećanje potrošnje. Ukoliko država obezbijedi prostor za veću potrošnju doći će do veće kupovine proizvoda i usluga što će generirati potrebu za novim zapošljavanjem. Novozaposleni će plaćanjem poreza i doprinosa obezbijediti veće punjenje vanbudžetskih fondova i budžeta.

S obzirom da plaće do 1.000 KM realno ne omogućavaju značajniju štednju jasno je da će se taj kompletan iznos plasirati u potrošnju. Iskustva iz zemalja okruženja i zemalja EU koje su podigle neoporezivi dio dohotka pokazuju da je to rješenje imalo značajan utjecaj na porast ekonomskih aktivnosti i ekonomski rast.

Ukoliko se ne prihvati prijedlog da se zadrži jedna stopa poreza na dohodak predložimo alternativu za uvođenje progresivnog oporezivanja sa lomljenom skalom. Na ovaj način porezno opterećenje sa niskih primanja, prenijet će se na dohodak u većim iznosima primjenom progresivnih stopa poreza na dohodak. Ovo ujedno dovodi i do rasterećenja, jer se smanjuje porezni teret na niska primanja koja čine većinu plaća u realnom sektoru.

Članom 13. propisuje se porezni period.

Članom 14. propisuje se način izbjegavanja dvostrukog oporezivanja.

Članom 15. definiraju se povezana lica.

Članom 16. definiraju se transferne cijene.

IV. OPOREZIVANJE POJEDINIH VRSTA PRIHODA

Odjeljak A. (Čl. 17. i 18.) - Dohodak od nesamostalnog rada uređuje definiranje prihoda koja se uključuju u ovaj oblik dohotka kao i definiranje osnovice za oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada.

Članom 17. propisuje se šta se smatra prihodom od nesamostalnog rada.

Sva davanja trebaju biti oporeziva, ukoliko se stope doprinosa smanje sa trenutnih 41,5% na 30,5% kako je predloženo u Nacrtu Zakona o doprinosima. Međutim, ukoliko se ne prihvati smanjenje stopa doprinosa onda je neophodno u članu 17. stavu 1. tački b) ostaviti jedan dio naknade za topli obrok, prijevoz i regres neoporezivim, kao što je slučaj u nekim zemljama EU, poput Slovenije i Hrvatske i u nekim zemljama okruženja. Visoke stope doprinosa, a ujedno i oporezivanje naknada za topli obrok, prijevoz i regres predstavlja dodatno opterećenje za poslodavce, povećava troškove poslovanja, a samim tim dovodi i do nekonkurentnosti.

U stavu 4. tački b) definirano je da ukoliko su smještaj, hrana, i druga sredstva i usluge troškovi vezani za poslovnu djelatnost ne mogu biti predmet oporezivanja prema ovom zakonu. Obzirom da je riječ o troškovima vezanim za izvršenje neophodne djelatnosti kompanije to bi trebalo da se izuzme od

plaćanja poreza na dohodak. Ovdje nije riječ o dohotku, ni benefitu radnika, nego o stvarima koje su vezane za obavljanje njegove djelatnosti i koje mu poslodavac mora obezbijediti.

Članom 18. propisuje se osnovica poreza na dohodak od nesamostalnog rada.

Odjeljak B. (Čl. 19-32.) - Dohodak od samostalnog rada uređuje definiranje prihoda koji se uključuju u ovaj oblik dohotka, osnovice za oporezivanje dohotka od samostalnog rada koji proizlazi iz obavljanja samostalne djelatnosti. U ovom dijelu jasnije se definiraju djelatnosti koje su predmet oporezivanja, kao i način formiranja oporezive osnovice. Posebno se se definiraju poslovni prihodi i rashodi koji se uključuju prilikom formiranja oporezive osnovice. Uvodi se paušalno oporezivanje kod samostalnih obrtnika kao oblik jednostavnijeg uređenja porezne obaveze kod lica koja ispunjavaju određene uslove. Zatim se uređuje obaveza vođenja poslovnih knjiga i evidencija, kao i pojam poreznog gubitka.

Članom 19. propisuje se šta se smatra prihodima od samostalnog rada.

Članom 20. propisuje se osnovica poreza na dohodak od samostalnog rada.

Članom 21. definiraju se poslovni prihodi.

Članom 22. definiraju se poslovni rashodi.

Članom 23. propisuje se amortizacija.

Članom 24. propisuje se kamata.

Članom 25. propisuje se plaćanje poreza na dohodak u slučaju zajedničkog poslovanja.

Članovima 26., 27 i 28. propisuje se paušalno oporezivanje.

Članovima 29. i 30. propisuje se obaveza vođenja poslovnih knjiga i evidencija.

Članom 31. uređuje se pojam poreznog gubitka.

Odjeljak C. (Čl. 32-38.) - Dohodak od imovine i imovinskih prava uređuje definiranje prihoda koja se uključuju u ovaj oblik dohotka, definiranje osnovice za oporezivanje kroz definiranje oporezivih prihoda od imovine i imovinskih prava. Jasnije se definira oporeziva osnovica kroz formiranje kapitalnih dobitaka, te se uređuje način njihovog formiranja. Zatim se uvodi mogućnost procjene dohotka kao „posljednje utočište“ prilikom utvrđivanja oporezivog dohotka.

Članom 32. propisuje se šta se smatra prihodom od imovine.

Članom 33. propisuje se šta uključuje prihod od imovinskih prava.

Članom 34. propisuje se osnovica poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava.

Članom 35. propisuje se šta predstavlja kapitalni dobitak, odnosno gubitak u smislu ovog zakona.

Članom 36. propisuje se utvrđivanje kapitalnog dobitka.

Članom 37. propisuju se porezni rashodi.

Članom 38. propisuje se mogućnost procjene dohotka.

Odjeljak D. (Čl. 39.) - Dohodak od ulaganja kapitala uređuje definiranje oporezivih prihoda jasnijim definiranjem šta se uključuje u oporezivi dohodak.

Članom 39. propisuje se šta se smatra prihodom od ulaganja sredstava.

Prijedlog UP FBiH je da u se u Zakonu o porezu na dohodak propiše da prihodi po osnovu dividende ili udjela u dobiti trebaju biti izuzeti od oporezivanja.

Treba istaći da je za razliku od dohotka od nesamostalnog rada ili imovine i imovinskih prava, ovaj izvor dohotka koji potiče iz oporezovane dobiti pravnih lica, odnosno kompanija već jednom oporezovan, **pa se govori o dvostrukom oporezivanju.**

Također, uzmimo primjer Republike Srpske u kojoj ne postoji oporezivanje dividende i oporezivanje ovih prihoda u Federaciji BiH bi moglo prouzrokovati prebacivanje sjedišta kompanija iz Federacije u Republiku Srpsku.

Ukoliko se ne usvoji prijedlog da prihodi po osnovu dividendi ili udjela u dobiti budu neoporezivi onda predložemo alternativu da se dividenda oporezuje sa stopom od 10% u momentu isplate. Razlozi za to su sljedeći:

Dohodak od ulaganja kapitala po osnovu dividende/ udjela u dobiti bi trebao da se oporezuje sa stopom do najviše 10%, a nikako stopom od 20% koja onda narušava mogućnost domaće akumulacije kapitala u odnosu na inostranu koja je u pravilu oporeziva sa 5%.

Osim toga, ako je pravno lice već platilo porez na dobit u FBiH u iznosu od 10% onda je dodatna stopa poreza na dohodak od ulaganja od kapitala po osnovu dividendi od još dodatnih maksimalnih 10% na isti izvor dohotka dovoljna. Ovim prijedlogom bi u slučaju FBiH omjer najviše stope poreza na dohodak (prema prijedlogu Zakona o porezu na dohodak u FBiH) u odnosu na stopu po kojoj se oporezuju dividende iznosila 50% što je nešto ispod prosjeka sedam analiziranih post-tranzicijskih zemalja (58%) i EU15 (63%). Međutim, ako uzmemo u obzir i iznose prosječne godišnje plaće u (F)BiH i ostalim analiziranim zemljama (EU15 i sedam postranzicijskih zemalja), stopa po kojoj bi se oporezivala dividenda i ostali dohodak od ulaganja kapitala bi trebala biti još i niža od 10%.

Dohodak od ulaganja kapitala po osnovu dividendi/ udjela u dobiti, slično kao i ostali izvori dohotka od ulaganja kapitala po osnovu kamata i dr. inicijalno potiču iz štednje koja je već jednom oporezovana u toku sticanja dohotka. Pošto je taj dohodak opet aktiviran i ostvaruje dodatni prinos, on, osim što predstavlja nagradu za preuzeti rizik od ulaganja, u ekonomiji predstavlja i najvažniju osnovicu za investicije, odnosno nova kapitalna ulaganja. Dakle, (F)BiH ne bi trebala da zavisi isključivo od inostranog kapitala koju u (F)BiH dolazi putem stranih direktnih ulaganja, nego bi, između ostalog, kroz poreski sistem trebala stvoriti ambijent za akumulaciju domaćeg kapitala.

Također, ova predložena visoka stopa je diskriminatorna prema domaćim vlasnicima kapitala u odnosu na inostrane ulagače u FBiH koji u većini slučajeva plaćaju niže stope na isplatu dividende ako uzmemo u obzir stope prema kojima se oporezuje dividenda iz preko 40 sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koje je BiH potpisala sa državama širom svijeta. Analizom Ugovora o izbjegavanju dvostukog oporezivanja koje je BiH potpisala sa drugim zemljama koje uključuju i najveće strane ulagače u BiH, reguliše se oporezivanje dividende u zemlji i inostranstvu. Stopa prema kojoj se

oporezuje dividenda za ino ulagače u pravilu iznosi 5%, u rijetkim slučajevima 10%, pa pretpostavimo sljedeću situaciju: kompanija sa sjedištem u FBiH sa djelimičnim austrijskim vlasništvom isplaćuje dividendu domaćem licu i stranom licu. Prihod od dividende domaćeg lica će izvjesno biti oporezovano stopom od 20%, a strano lice stopom od 5%. Domaće lice je više oporezovano što umanjuje njegovu mogućnost akumulacije kapitala u odnosu na strano lice koje ostvaruje dohodak u FBiH, plaća nižu stopu poreza po osnovu isplate dividende i više akumulira kapital van granica (F)BiH. Stranom licu se na ovaj način daje prednost kod daljeg ulaganja i u (F)BiH (u istu ili neku drugu kompaniju) što je diskriminatorno.

Akumulacija kapitala je veoma bitna jer akumulacijom domaćeg kapitala države postaju manje osjetljive na međunarodne tokove kapitala, a time i globalne finansijske i ekonomske krize koje su nemonovne u doba neizvjesnosti u kojem živimo.

Nakon urađene analize, uočeno je da sve zemlje EU prihod od dividende oporezuju nižom stopom nego dohodak od rada.

Odjeljak E. (Čl. 40-42.) - Ostali dohodak uređuje definiranje ostalih oporezivih prihoda koji se uključuju prilikom ukupnog oporezivanja fizičkih lica.

V. POSTUPAK UTVRĐIVANJA, PRIJAVE I NAPLATE POREZA

Odjeljak A. (Čl. 43-50.) - Utvrđivanje poreza na dohodak uređuje definiranje postupka i obaveza utvrđivanja akontacije poreza na dohodak (nesamostalni rad, samostalni rad, imovina i imovinska prava, ulaganje kapitala i ostali dohodak). Jasnije definiranje ko je obveznik uplate i obračuna poreza na dohodak uzimajući u obzir vrstu oporezivog dohotka.

Članom 43. propisuje se utvrđivanje akontacije poreza na dohodak od nesamostalnog rada.

Članom 44. propisuje se utvrđivanje akontacije poreza na dohodak od samostalnog rada.

Članom 45. propisuje se lični odbitak. Prijedlog Vlade FBiH je da lični odbitak iznosi 8.400 KM, a mi predlažemo da se on poveća na 12.000 KM. Obrazloženje je u skladu sa izmjenom i obrazloženjem za član 12. ovog zakona.

Članom 46. propisuje se paušalno utvrđivanje poreza na dohodak.

Članom 47. propisuje se utvrđivanje poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava.

Članom 48. propisuje se utvrđivanje poreza na dohodak od ulaganja kapitala.

Članom 49. propisuje se utvrđivanje poreza na ostali dohodak.

Članom 50. propisuje se utvrđivanje poreza na dohodak od nerezidenta.

Odjeljak B. (Čl. 51-55.) Prijava i uplata poreza na dohodak uređuje obavezu prijave dohotka od nesamostalnog rada, samostalnog rada, imovine i imovinskih prava, ulaganje kapitala i ostalog dohotka.

Članom 51. propisuje se prijava poreza na dohodak od nesamostalnog rada.

Članom 52. propisuje se prijava poreza na dohodak od samostalnog rada.

Članom 53. propisuje se prijava poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava, od ulaganja kapitala i ostali dohodak.

Članom 54. propisuje se da oblik i sadržaj poreznih prijava propisuje Federalni ministar finansija Pravilnikom o primjeni zakona o porezu na dohodak.

Članom 55. propisuje se mjesto plaćanja poreza na dohodak.

Odjeljak C. (Čl. 56-60.) - Godišnja prijava poreza na dohodak uređuje obavezu podnošenja porezne prijave za porezne obveznike koji ispunjavaju određene uslove.

Članom 56. propisuje se obveznik godišnje prijave poreza na dohodak.

Članom 57. propisuje se obaveza podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak.

Članom 58. propisuje se utvrđivanje godišnjeg poreza na dohodak i umanjenje godišnje obaveze poreza na dohodak za 20% ličnog odbitka na ime uplata u dobrovoljni penzioni fond koje izvrši u poreznom periodu, što će djelovati stimulirajuće na porezne obveznike i povećati prihode dobrovoljnih penzijskih fondova.

Članom 59. propisuje se uplata godišnjeg poreza na dohodak.

Članom 60. propisuje se način oporezivanja.

VI. IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE

Odjeljak A. (Čl. 61-64.) - Izvještavanja i prikupljanje podataka uređuje obavezu dostave podataka od strane poreznih obveznika, nadležnih organa i drugih lica na zahtjev Porezne uprave u svrhu nadzora i utvrđivanja dohotka. Zatim uređuje obavezu uplate na račun, te ograničava plaćanja gotovim novcem.

Odjeljak B. (Čl. 65. i 66.) - Proceduralne odredbe uređuje postupanje uslijed dugih postupaka, zatim obavezu uplate i plaćanja zatezne kamate, kao i zabranu isplate.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Članom 67. propisuju se kazne za prekršaje poreznog agenta.

Članom 68. propisuju se kazne za prekršaje poreznog obveznika.

Članom 69. propisuju se kazne za odgovorno lice nadležnih organa, koji namjerno ili iz grube nepažnje ne vrši posao u skladu sa propisima i nanosi štetu: poslodavcima, radnicima i institucijama države.

Napominjemo da je Ured za zakonodavstvo Vlade FBiH, svojim mišljenjem, potvrdio da ne postoje ustavne ili zakonske prepreke za uvođenje i ove vrste odgovornosti.

Stoga predlažemo da se u Zakonu, u kaznenim odredbama, uvedu kazne za ovlaštena lica u nadležnim organima koja sprovode Zakon kako smo definisali u prijedlogu. Time će se direktno uticati na smanjenje mita i korupcije i doprinijet će se efikasnijem i pravednijem provođenju zakona.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članom 70. definirano je postupanje sa poreznim obavezama koje su nastale do stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 71. definira se obaveza donošenja podzakonskih akata.

Članom 72. definira se da početkom primjene ovog zakona prestaje da važi propis koji je ranije regulirao ovu oblast.

Članom 73. definira se stupanje na snagu ovog zakona.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nisu potrebna dodatna sredstva u Budžetu Federacije BiH.

ZAKON O POREZU NA DOHODAK

1. Usporedna analiza Zakona o porezu na dohodak u zemljama u okruženju i zemljama EU

Porez na dohodak FBiH nije izdašan porezni prihod, jer prihodi od njega iznose svega 1.6% BDP odnosno 8.5% ukupnih poreznih prihoda FBiH. Istodobno kod zemalja članica iznose, u prosjeku, 9.3% BDP i 24.1% ukupnih poreznih prihoda (v. tablicu 1)

Tablica 1: Značaj poreza na dohodak u poreznom sistemu zemlje; FBiH i komparatori, 2016 (% BDP)

R. br.	Udio prihoda od poreza na dohodak	FBiH	EU-28	Ekonomski komparatori
1	Udio prihoda od poreza na dohodak u BDP (%)	1,60	9,3	Austrija 9,4
				Slovenija 5,2
				Mađarska 4,9
				Češka 3,8
				Hrvatska 3,7
				Slovačka 3,3
2	Udio prihoda od poreza na dohodak u ukupnim poreznim prihodima (%)	8,5	24,1	Austrija 22,3
				Slovenija 14,1
				Mađarska 12,3
				Češka 11,0
				Slovačka 10,3
				Hrvatska 9,7

Izvor: Eurostat (2018) i FMF (2018)

Sve zemlje ekonomski komparatori (male zemlje centralne Europe članice EU) imaju izdašniji porez na dohodak od BiH. Nijedna zemlja članice EU i Europskog ekonomskog prostora ne prikupi manje prihoda po osnovu poreza na dohodak od FBiH.

Tablica 2: Usporedni pregled stopa poreza na dohodak; FBiH i zemlje regije; 2017

	Prosječna bruto mjesečna plata (€)	Prosječna neto mjesečna plata (€)	Porezna stopa		
Crna Gora	728	480	9% do 720 € /mj.		15% preko 720 € /mj.
Hrvatska	1042	724	12% do 290 € / mj.	25% od 290 € do 1.161 €/mj	40% preko 1.161 €/mj.
Makedonija	503	343	Jedinstvena stopa od 10%		
Slovenija	1524	997	16% do 668 €/mj	27% od 668 € do 1.580 €/mj.	41% od 1.580 € do 5.909 €/mj.
Srbija	592	433	10%		15%
BiH	672	439	Jedinstvena stopa od 10%		

NB: Hrvatska je 2018. god. uvela nove stope: na dohotke do 17500 mjesečno stopa je 24%, a na dohotke preko 17,500 kuna mjesečno stopa je 36% a porezni odbitak iznosi 3,800 kuna mjesečno i može se povećati za članove obitelji i za ovisne članove porodice

Izvor: Fin-Consult (2017) i vlastita obrada

U EU praksi se, primjerice u EU, izvori poreza na dohodak se svrstavaju u četiri grupe dohodaka sukladno njihovom izvoru: dohodak od rada, dohodak od kapitala, dohodak od samozaposlenosti i dohodak od socijalni transferi i penzije (v. tablicu 3)

Tablica 3: Vrste oporezivih dohodaka; FBiH, EU i zemlje regije

EU (izvor dohotka)	EU (opis izvora dohotka)	FBiH	Zemlje regije
Dohodak od rada	<ul style="list-style-type: none"> • plaće • naknade u naturi • naknade za direktore • inozemni izvori dohotka od rada • sheme financijske participacije (npr. pravo opcije) 	Prihod od nesamostalne djelatnosti	Lična primanja (Crna Gora), nesamostalan rad (Hrvatska), zarade (Srbije)
Dohodak od samo-zaposlenosti	<ul style="list-style-type: none"> • dohodak od samostalnog obavljanja djelatnosti • dobiti od poslovne aktivnosti i prihodi od samostalnih profesionalnih usluga (npr. dividende od blisko povezanih kompanija) 	Prihod od samostalne djelatnosti	Prihod od samostalne djelatnosti (Hrvatska)
Dohodak od kapitala	<ul style="list-style-type: none"> • dohodak od pokretne imovine (npr. dividende, kamate, tantijeme itd.) • dohodak od nepokretne svojine (zakupnine od izdavanja stanova i sl.) • povremeni transferi i privatne penzije • oporeziv kapitalni dobiti • ostalo (implicitna renta vlasnika-stanara) 	Prihodi od imovine i imovinskih prava; prihodi od ulaganja kapitala (dividende i udjeli se ne oporezuju)	Prihodi od autorskih prava, prava srodnih autorskom pravu i pravu industrijske svojine, prihodi od nepokretnosti (Srbija)
Transferi i penzije	<ul style="list-style-type: none"> • oporezive socijalne naknade (npr. potpore zbog nezaposlenosti, naknade za zdravstvenu i socijalnu pomoć) • benefiti od državnih penzija • benefiti od profesionalnih penzija 	Ne oporezuju se	
-	Ne oporezuju se (poseban zakon)	Prihodi od nagradnih igara i igara na sreću	Crna Gora i Hrvatska imaju poseban zakon; kod Srbije u „ostalim prihodima“

-		Ostali prihodi	Davanje u zakup opreme i dr. pokretnih stvari; osiguranje osoba; dobiti od igara na sreću; prihodi sportista i dr.
---	--	----------------	--

Izvor: Eurostat (2018) i zakoni o dohotku zemalja regije

Od sredine 1980-tih mnoge zemlje Zapadne Europe reformiraju porezni sistem od uniformnog oporezivanja dohotka ka dualnom oporezivanju dohotka.

Uniformno oporezivanja podrazumijeva da se svi izvori dohodaka tretiraju na isti način i podvrgavaju istom načinu oporezivanja, većinom progresivnom.

Nasuprot time, dualno oporezivanje različito tretira dohotke od rada u odnosu na dohotke od kapitala U čistom obliku dualnog oporezivanja dohodak od kapitala i dohodak kompanije imaju jednaku poreznu stopu (Cnossen, 1997; Schratzenstaller, 2004).

Prema dualnom oporezivanju prihoda, dohoci od rada (zaposlenog i samozaposlenog) podložni su progresivnom oporezivanju dok su **neki ili svi dohoci od kapitala (kamate, dividende, kapitalni dobiti) oporezuju po nekoj nižoj ili jedinstvenoj stopi.**

Pioniri dualnog oporezivanja su nordijske zemlje (Danska, 1997; Švedska, 1991; Norveška, 1999) (Cnossen, 1997) te Austrija (1993-1996). Također su mnoge zemlje Centralne i Istočne Europe uvele dualno oporezivanje (Schratenstaller, 2004).

Očito je da Zakon o dohotku FBiH nije usklađen s klasifikacijom izvora dohotka i pojedinačnim vrstama pojedinih izvora dohotka.

Posebice „strše“ prihodi od igara na sreću, koje bi, kao kod zemalja EU i zemalja regije, trebalo oporezivati posebnim zakonom, a na zakonom o porezu na dohodak.

2. Ocjena i analizu usklađenosti Zakona s međunarodnim dokumentima i relevantnim direktivama EU

Nema odredaba izvora prava u EU s kojima bi Zakon o porezu na dohodak FBiH trebao biti usuglašen. EU nema nikakvu ulogu u nametanju poreza kojom bi osigurala da su nacionalni porezi u skladu s EU politikom kao i to da nemaju diskriminatoran karakter.

Regulacija direktnih poreza u EU ostavljena je na diskreciju zemalja članica, izuzev potrebe da se ostvari poštivanje jednakog tretmana tuzemnih i inozemnih aktera.

Posebice treba imati vidu dvije suprotstavljene potrebe: potreba harmonizacije s jedne i porezne konkurencije s druge strane, što je također od velikog značaja za odnose RS i FBiH u uspostavi jedinstvenog ekonomskog prostora BiH.

European Parliament (2017:8) o direktnom oporezivanju navodi slijedeće:

„EU ne upravlja direktno direktnim oporezivanjem. Unatoč tome, jedan broj direktiva i sudska praksa Suda pravde Europske unije (Court of Justice of the European Union; CJEU) ustanovili su harmonizirane standarde oporezivanja firmi i privatnih osoba. Štavište, izdaju se priopćenja koja naglašavaju važnost utaje poreza i dvostrukog oporezivanja“.

EU slijedi tri tipa poreza na dohodak:

- **cedularni**, koji podešava oporezivanje prema svakom specifičnom izvoru dohotka; to se može naknadno kombinirati i potom oporezivati ukupan dohodak, no postoje potencijalni problemi što se ne uzima u obzir *ukupna ekonomska i socijalna situacija* obveznika što se javlja problem dvostrukog oporezivanja)
- **globalni**, oporezivanje cjelokupnog dohotka vrši jedna zemlja (problem je da se teško mogu uzeti u obzir *sve osobne i ekonomske činjenice oporezovane osobe*)
- **mješoviti** (nastoji kombinirati pozitivne i izbjeći negativne strane dvaju prethodnih tipova).

Porezni sistemi u zemljama EU evoluiraju od cedularnog tipa (koji se sreću kod romanskih zemalja) k globalnom tipu (koji postoji kod anglo-saksonskih zemalja). Taj put slijedi i FBiH koja se pomjera k globalnom tipu oporezivanja.

3. Analiza mogućnosti smanjenja porezne stope na 9%

Uticaj mogućnosti smanjenja porezne stope poreza na dohodak s aktualne stope od 10% na stopu od 9% dajemo posebno za dohodak od nesamostalne djelatnosti (v. tablicu 4), za dohodak od samostalne djelatnosti (v. tablicu 5) i za ostale vrste dohodaka (v. tablicu 6).

Tablica 4: Procjena uticaja smanjenja porezne stope s 10 na 9 posto, nesamostalne djelatnosti; FBiH, 2017

R. br.	Porez na stopa	Ostvareno	Izračun				
		Porez, godišnje	Prosječ na plaća	Prosječn a broj radnika (000)	Porez, mjesečno	Porez/r /mjesečno	Razlika izračunatog spram ostvarenog
1	10%	312271200	860	474	26022600	55	211490
2	9%	281044080	860	474	23420340	49	
3 (=1-2)	Razlika	31227120					

Izvor: vlastiti izračun na temelju podataka FZS (2018) i PUFBiH (2018)

Na temelju tablice 4 može se zaključiti da bi smanjenje porezne stope na dohodak od nesamostalnih djelatnosti rezultiralo smanjenjem poreznih prihoda za 31,2 mln KM.

Tablica 5: Procjena uticaja smanjenja porezne stope s 10 na 9 posto; samostalne djelatnosti; FBiH, 2015-2017

God.	Ostvareno	Izračun			
	Stopa 10%	Bruto dodana vrijednost	Porezni prihod/BDV (%)	Porez po stopi od 9%	Razlika
1	2	3	4	5	6 (=2-5)
2015	40599888	1217304000	3.3	36539899	4059989
2016	46352920	1343017000	3.4	41717628	4635292
2017	49259108	1409117000	3.5	44333197	4925911

Izvor: vlastiti izračun na temelju podataka FZS (2018) i PUFBiH (2018)

Na temelju tablice 5 može se zaključiti da bi smanjenje porezne stope na dohotke od samostalnih djelatnosti rezultiralo smanjenjem poreznih prihoda za 4.93 mln KM.

Porezni prihodi temeljem poreza na dohodak iz ostalih izvora (imovina i imovinska prava, ulaganje kapitala i učešće u nagradnim igrama i igrama na sreću) imaju marginalni značaj, kako je razvidno iz naredne tablice. Sukladno tome, smanjenje porezne stope s 10% na 9% rezultiralo bi smanjenjem poreznih prihoda za oko 2.7 mln KM.

Tablica 6: Procjena uticaja smanjenja porezne stope s 10 na 9 posto, ostale vrste dohodaka; FBiH, 2017 (u KM)

God.	Ostvareno				Izračun		
	Ukupni prihodi od poreza na dohodak	Prihodi od poreza na dohotke od samostalnih i nesamostalnih djelatnosti	Porez na ostale dohotke	Porezni prihodi na dohotke od samostalnih i nesamostalnih djelatnosti (u %)	Porez na ostale dohotke (% ukupnih poreznih prihoda) (u %)	Porez na ostale dohotke, 9%	Razlika
1	2 (=3+4)	3	4	5(=3/2)	6(=4/2)	7(=4/100*9)	8 (=4-7)
2015	316629648	305658879	10970768	96.5	3.5	9873692	1097077
2016	352962654	327575333	25387321	92.8	7.2	22848589	2538732
2017	388428691	361741798	26686893	93.1	6.9	24018203	2668689
2018 (I-VII)	243186931	226438002	16748930	93.1	6.9	15074037	1674893

Izvor: vlastiti izračun na temelju podataka FZS (2018) i PUFBiH (2018)

U cjelini uzevši smanjenje porezne stope s 10% na 9%, rezultiralo bi smanjenjem poreznih prihoda po osnovu poreza na dohodak, sudeći po izračunu za 2017. godinu, za 38.8 mln KM.

Tablica 7: Procjena ukupnog uticaja smanjenja porezne stope s 10 na 9 posto; FBiH, 2017

Vrsta poreznog izvora	Porezna stopa (%)		Razlika
	10	9	
1	2	3	4(=2-3)
Porezni prihodi od dohodaka od nesamostalne djelatnosti	312271200	281044080	31227120
Porezni prihodi od dohodaka od samostalne djelatnosti	49259108	44333197	4925911
Porezni prihodi od ostalih dohodaka	26686893	24018203	2668689
Ukupno	388217201	349395480	38821720

Izvor: vlastiti izračun na temelju podataka FZS (2018) i PUFBiH (2018)

4. Analiza oporezivanja dividende preko 10%

Tipično se dividenda oporezuje na razini dioničkog društva kroz porez na profit dioničkog društva (čime se smanjuje iznos dohotka koji se dijeli dioničarima) i potom ponovo može biti oporezovana kao osobni dohodak kad se dividenda raspodjeljuje dioničaru.

Integriranje poreza plaćenog od dioničkog društva i poreza plaćenog od pojedinca je kritičan faktor u određivanju kombinirane porezne stope na dohodak po osnovu dividende. Zemlje prakticiraju razne pristupe u integriraju ova dva porezna oblika (Harding and Marten, 2018).

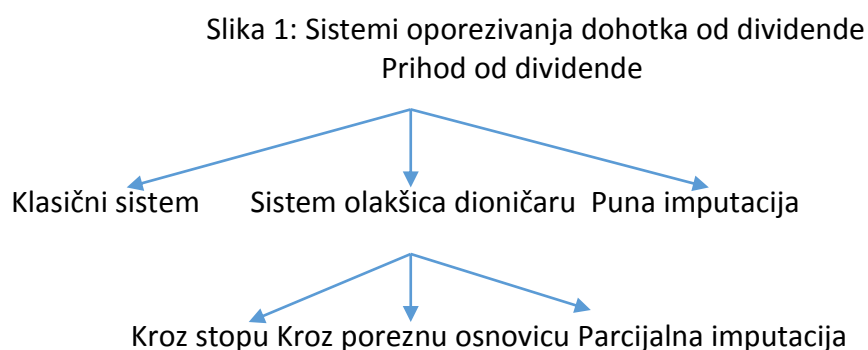
Tri su pristupa oporezivanju dividende na razini poduzeća, što potom ima različite implikacije na oporezivanje na razini pojedinca (Harding and Marten, 2018):

1. Primjena standardne porezne stope na dobit društva (praksa većine zemalja)
2. Korištenje odbitka za dionički kapital (ODK)
3. Bez oporezivanja dividende na razini poduzeća.

Odbitak za dionički kapital (allowance for corporate equity, ACE) koristi se u nekim zemljama¹, u vezi s čim se procjenjuje nerizičan prinos na dionički kapital². Primjerice, ostvareni prinos na dionički kapital prije oporezivanja tri puta je veći od nerizičnog prinosa na kapital, pa se porez na dobit društva umanjuje za trećinu, što znači da je dvostruko oporezivanje eliminirano u veličini nerizičnog prinosa na kapital. Profit poduzeća poslije oporezivanja raspoloživ za podjelu dividendi jednak je dobiti poduzeća prije oporezivanja umanjeno za veličinu poreza plaćenog na rizičan dio prinosa (Harding and Marten, 2018).

Zemlje koje oporezuju prihod od dividendi na razini pojedinca tj. kroz porez na dohodak pojedinca, čine to na tri načina:

- Klasično oporezivanje (dioničar se oporezuje po stopi poreza na dohodak)
- Posebno oporezivanje dividende kad porez plaća društvo u ime dioničara
- Sistem imputacije tj. integrirano oporezivanje društva i pojedinca.

Izvor: vlastita obrada

Klasično oporezivanje je oporezivanje na razini društva i na razini pojedinca po standardnim poreznim stopama. Takav sistem postoji u jednom broju zemalja: Austrija, Češka, Njemačka, Irska, Nizozemska, Island i Švicarska³. Ponegdje se modificira u izvjesnoj mjeri radi ublažavanja efekta dvostrukog

¹ Belgija i Nizozemska te Italija (od 2012.) i Turska (od 2015.) za novi dionički kapital.

² Za što, primjerice, kao osnovica služi prinos na državne obveznice SAD. U zemljama u kojima nije razvijeno tržište kapitala npr. u Turskoj nerizični prinos se izračunava kao prosječna ponderirana kamatna stopa na bankovne kredite, što utvrđuje Centralna banka na godišnjoj osnovi.

³ Neki kantoni koriste modificiran klasični sistem (Lloyd, 2013)

oporezivanja tako što se primjenjuje niža porezna stopa na prihod od dividende (Harding and Marten, 2018). Modificirano klasično oporezivanje se susreće kod: Danska, Japan, Poljska, Portugal, Španija, SAD (Lloyd, 2013).

U čistom klasičnom sistemu oporezivanja dividendi, stopa oporezivanja dividendi veća je od stopa oporezivanja ostalih vrsta dohodaka, što se sreće i kod nekih sistema olakšica dioničaru (Schratzenstaller, 2004)⁴.

Sistem pune imputacije (puno oporezivanje na razini društva, pun prijenos kredita na pojedinca) sreće se kod Australije, Novog Zelanda i Meksika. U principu znači da je porez plaćen na razini društva o čemu se obavještavaju porezni organi, pa dioničar ne mora platiti porez na dohodak od dividende. No, treba dodati da se puno pripisivanje npr. kod Australije odnosi samo na dividende ostvarene u zemlji, a ne i na dividende ostvarene u inozemstvu (Harding and Marten, 2018).

Sistem olakšica dioničaru nastoji ublažiti dvostruko oporezivanje i to na razini dioničara, tj. putem oporezivanje dohotka pojedinca, na slijedeći način (Lloyd, 2013):

- (i) dozvoljavanjem dioničaru da pripíše izvjestan dio poreza na dohodak korporacije kao svoj porez na dohodak (parcijalna imputacija), što se susreće kod Kanade, Koreje i UK
- (ii) oporezivanjem dividende po sniženoj stop, što se susreće u Mađarskoj
- (iii) puno oporezivanje na razini društva, no ublaženo oporezivanje na razini pojedinca dividende, što se sreću kod Finske, Francuske, Italije, Luksemburga i Turske.

FBiH u svakom slučaju treba nastojati izbjeći klasičan sistem oporezivanja dividendi jer dovodi do dvostrukog oporezivanja i slijediti sistem olakšica bilo društvo, bilo pojedincu bilo i društvu i pojedincu.

Naredna tablica pokazuje opće vrste sistema olakšica oporezivanja dividendi koje se mogu poduzeti u tu svrhu (v. tablicu 8).

Tablica 8: Opće vrste sistema olakšica oporezivanja dividendi

Razina društva		Razina pojedinca	
Vrsta olakšice	Komentar	Vrsta olakšice	Komentar
Izuzeće	Potpuno ili djelimično izuzeće oporezivanja podijeljene dobiti	Isključenje	Dio dohotka od dividende isključen iz oporezivanja
Odbitak	Puni ili djelimični odbitak društvu za podijeljenu dobit	Odbitak	Puni ili djelimični odbitak dioničaru za primljenu dividendu
Sniženje stope	Smanjena porezna stopa za podijeljenu dobit	Sniženje stope	Smanjena porezna stopa za dohodak od dobivene dividende

Izvor: Australia (2006); Lloyd (2013), Harding and Marten (2018).

4. Analizu neophodnosti izuzimanja iz poreske osnovice naknada za stipendije, školovanje, edukaciju i sl.

Općenito govoreći, rashodi na obuku tretiraju se poslovnim rashodom koji se smatra poreznim odbitkom u 100-postotnom iznosu. No, postoje razlike u poreznom tretmanu rashoda na obrazovanje i

⁴ Europske zemlje kod kojih je stopa oporezivanja dividendi veća od stope oporezivanja ostalih dohodaka su: Litvanija (15 spram 29) i Mađarska (18 spram 20).

obuku među zemljama članicama EU. Naime, definiranje poslovnog rashoda ovisi o tumačenju svake zemlje. Primjerice, u slučaju Finske izdaci na obuku radi održavanja i razvoja vještina na aktualnom poslu smatraju se poslovnim rashodom koji se tretira poreznim odbitkom, no temeljno obrazovanje ili obuka uposlenika koji vode sticanju diplome ili certifikata ne smatraju se poreznim odbitkom (Cedefop, 2009).

Široko je prihvaćeno gledište da porezni sistem može igrati važnu ulogu u smanjenju troškova obrazovanja i obuke (European Commission, 2014).

Neke zemlje potiču obuku općenito, neke npr. Francuska i Austrija samo izvjesne tipove obuke kao što su naukovanje ili obuka za poduzetnika. U većini slučajeva porezni odbitak postoji samo kad je obuka obavljena kod pružena organizacije ovlaštene za pružanje obuke (Cedefop, 2009).

Tablica 9: Primjeri poreznih olakšica za obrazovanje i obuku od značaja za samostalne djelatnosti; zemlje članice EU

Zemlja	Vrsta poreznog poticaja	Opis poreznog poticaja
Francuska	Porezni odbitak poduzetniku za troškove obuke	Podržavanje aktivnosti obuke „drugih samostalnih djelatnosti“
	Porezni odbitak za naukovanje	Potiče zapošljavanje i obuku vježbenika
Austrija	Porezni odbitak za obuku	Potiče zapošljavanje i obuku vježbenika
	Porezno oslobađanje za vježbenike	Određene grupe poreznih obveznika ili aktivnosti se podupiru nižim poreznim stopama
Njemačka	Porezni odbitak školarine za vlastitu djecu u privatnim školama	Podrška poreznim obveznicima s djecom koja se obrazuju u priznatim privatnim školama
Finska	Porezni odbitak na ime troškova vezanih za održavanje profesionalnih ili strukovnih vještina	Podrška pojedincima koji žele održati svoje profesionalne/strukovne vještine

Izvor: Cedefop, 2009

Nedvojbeno nedostaju podaci na temelju kojih bi se moglo ekonometrijski ocjenjivati efektivnost korištenja poreznih poticaja za poticanje sudjelovanja u obrazovanju i obuci. Unatoč tome, zemlje članice EU koriste ovakve poticaje, unatoč i rezervama glede 'mrtvog tereta' (dead weight)⁵. Broj firmi koje koriste ove poticaje je doista velik, vjerojatno i stoga što zemlje članice ne traže da se obuka odvija u toj zemlji članici koja daje poticaj nego se može obaviti i u inozemstvu (Cedefop, 2009).

Porezni poticaji ohrabruju pojedince i druge ekonomske subjekte investirati vlastiti novac u vlastito obrazovanje i obuku⁶, što je korak u poticanju povećanja privatnih ulaganja na obrazovanje i obuku⁷.

⁵ 'Mrtav teret' (dead weight) označava ulaganje u obrazovanje i obuku koje bi se svakako javilo, i bez postojana poreznog poticaja.

⁶ U tu svrhu tipično koriste ove vrste poreznih poticaja: (i) porezno oslobađanje (tax allowance), (ii) porezni izuzetak (tax exemption), (iii) porezni odobitak (tax credit), (iv) porezna olakšica (tax relief) i (v) porezna odgoda (tax deferrals).

No, unatoč tim poreznim poticajima porezni rashodi na obrazovanje (tj. gubitak poreznih prihoda zbog postojanja poreznih poticaja) su vrlo niski u većini zemalja članica OECD. Iznose (računato kao procent ukupnih poreznih prihoda): Kanada (2004): 1.25 %, Nizozemska (2006): 0.58%, Koreja (2006):1.64 %, Španija (2008): 0.05 %, UK (2008): 0.01 %, SAD (2008): 1.32% (OECD, 2012; European Commission, 2014)

⁷ Treba imati u vidu da zemlje članice EU znatno zaostaju iza SAD i Japana kad su u pitanju privatna ulaganja u obrazovanje i obuku.

'Mrtav teret' se može smanjiti ako su porezni poticaji specifični i usmjereni na grupe koje manje ulažu u obuku (male firme i njihovi uposlenici pojedinci s niskim dohotkom i slabim obrazovanjem). No, pri targetiranju treba voditi računa o balansiranju targetiranja s jedne i troškova administriranja shemama s druge strane.

U naredne dvije tablice dajemo pregled poreznih inicijativa kojima se potiču pojedinci (tablica 9) i firme (tablica 10), pri čemu ćemo uzeti u obzir ono što može biti od značaja za Zakon o porezu na dohodak FBiH.

Tablica 9: Porezne inicijative za obrazovanje i obuku sa stanovišta pojedinca; zemlje EU

Zemlja	Porezna mjera	Karakteristika
Austrija	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Obrazovanje vezano za aktualno zanimanje
Belgija	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Obrazovanje vezano za aktualnu profesionalnu aktivnost (kao dio standardnog odbitka za izdatke vezane za rad)
Danska	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Profesionalni trening
Estonija	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	
Španija	Odbitak rashoda na IT obrazovanje za uposlenike	
Francuska	Porezni kredit za rashode na srednje i visoko obrazovanje. Zarade učenika i studenata tokom praznika izuzete su od oporezivanja dohotka	
Finska	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Vezano za profesionalnu obuku
Njemačka	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje Porezna olakšica za rashode na obrazovanje djeteta	Za rad vezana profesionalna obuka, promjena profesije Fiksni iznos po djetetu upisanom na profesionalnu obuku
Irska	Nepovratan porezni kredit za obrazovne svrhe	Financiranje naknade za obuku na profesionalnim kursevima
Italija	Nepovratan porezni kredit za obrazovne svrhe	Direktni troškovi obrazovanja
Luksemburg	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Strukovno obrazovanje
Nizozemska	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Direktni troškovi obrazovanja
Portugal	Porezna olakšica i nepovratan porezni kredit za rashode na obrazovanje Regionalni/lokalni nepovratan porezni kredit	Troškovi profesionalne obuke i naknade plaćene profesionalnim udrugama Izdaci na obrazovanje i trening
Švedska	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Direktni troškovi obrazovanja, povećani životni troškovi uslijed obrazovanja

UK	Porezna olakšica za rashode na obrazovanje	Profesionalno obrazovanje, troškovi upisa i obuke
----	--	---

Izvor: OECD (2012), European Commission (2014)

Gubitak poreznih prihoda zbog postojanja olakšica vezanih za obrazovanje i obuku često se kritizira zbog favoriziranja velikih poduzeća, visoko obrazovanih pojedinaca i grupa koji ionako imaju najbolji pristup obrazovanju i obuci. No, nedvojbeno je teško razviti racionalnu obrazovnu politiku koja neće biti na dobrobit najtalentiranijih (European Commission 2014).

Stoga se preferira da porezni rashodi na obrazovanje budu dopunjeni drugim politikama jer tako mogu doprinijeti poboljšanju ljudskog kapitala bez istodobnih distorzija tržišta (European Commission, 2014).

Tablica 10: Porezne inicijative za obrazovanje i obuku sa stanovišta firme; zemlje EU

Zemlja	Porezna mjera	Kriterij-karakteristika
Austrija	Porezna olakšica – povratni porezni kredit Povratni porezni kredit za obuku Izuzimanje od plaćanja socijalnih doprinosa na plaće vježbeniku	Trošak obuke zaposlenika Fiksni iznos poreznog kredita po vježbeniku
Belgija	Porezni odbitak-puno pokriće troška Dodatna olakšica za plaću vježbenika (20%)	Trošak obuke zaposlenika
Češka	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Danska	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Estonija	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Španija	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Francuska	35% porezni kredit na povećanje za male firme Posebni porezni krediti za samozaposlene i one na praksi	Vezano za rad
Finska	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Njemačka	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Irska	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Italija	Porezni odbitak-puno pokriće troška ili amortiziranje (20% do 100%) Stopa doprinosa socijalnog osiguranja za vježbenike	Direktno smanjenje troškova obrazovanja ili njihovo ravnomjerno amortiziranje za vježbenike u razdoblju koje nije dulje od pet godina
Luksemburg	Neiskupljiv porezni kredit (10%)	Troškovi treninga vježbenika. Nekorišteni krediti mogu se prenijeti u budućnost u razdoblju do 10 godina

Nizozemska	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Trošak obuke zaposlenika
Poljska	Porezni odbitak za doprinos poslodavca fondu za obuku	Doprinosi koji nisu iskorišteni moraju se unutar dvije godine uključiti u poreznu osnovicu
Portugal	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Troškovi obuke uključujući naknade, upisne troškove i sl.
Slovenija	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Troškovi obuke uključujući vanredno školovanje
Španija	Porezni odbitak-puno pokriće troška Nenaknadivi porezni kredit za IT obuku Izuzete od plaćanja doprinosa socijalnog osiguranja za mlade vježbenike	Obuka uposlenika 5% porezni kredit glede troškova obuke uposlenika u novim IK tehnologijama Izuzete od plaćanja doprinosa socijalnog osiguranja za mlade bez formalnih kvalifikacija
Švedska	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Troškovi obuke uposlenika vezani za ostvareni dohodak; djelimični odbitak ako su elementi rekreacije uključeni u troškove
UK	Porezni odbitak-puno pokriće troška	Obuka za svrhu trgovine; porezni odbitak prati moment nastanka a ne plaćanja obveze

Izvor: OECD (2012), European Commission (2014).

5. Analiza efekata uvođenja eventualne poreske olakšice po osnovu novog zapošljavanja (I. godina 100%, II. godina 75% i III. 50%).

Za FBiH je uputno koristiti iskustava zemalja regije, posebice glede mogućih zloupotreba ove svrhe poreznog poticaja.

U slučaju Srbije postoje olakšice za zapošljavanje novih osoba u smislu da poslodavac (pravna osoba, poduzetnik, poduzetnik-paušalac ili poduzetnik poljoprivrednik) koji zaposli novog radnika ima pravo na povrat dijela plaćenog poreza na dohodak za novozaposlenog radnika koje je prije toga bio nezaposlen najmanje šest mjeseci uz uvjet da je poslodavac povećao broj zaposlenih i da radnik prije toga nije bio zaposlen na način povezan s poslodavcem.

Tako poslodavac ima pravo povrata poreza i to:

- 65% ako je zasnovao radni odnos s najmanje jednom, a najviše s devet novozaposlenih osoba
- 70% ako je zasnovao radni odnos s najmanje deset a najviše s 99 novozaposlenih osoba
- 75% ako je zasnovao radni odnos s najmanje 100 novozaposlenih osoba.

Poreznu olakšicu po ovom osnovu ne mogu ostvariti državna tijela, tijela koja su na budžetu i nezavisna tijela čiji rad regulira parlament

Ako mikro i mali poslodavac, poduzetnik-paušalac ili poduzetnik-poljoprivrednik zaposle najmanje dvije osobe imaju pravo na povrat 75% plaćenog poreza na zaradu za novozaposlene osobe.

I kod Hrvatske je precizno definirano koga se može smatrati novoupisanim radnikom. To su radnici s kojima je sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a zaposlenje je kod poreznog obveznika

uslijedilo nakon najmanje jednomjesečne prijave kod zavoda za zapošljavanje i trajanja probnog rada ako je ugovoren. Novim radnicima smatraju se i osobe zaposlene nakon odustanka od korištenja prava na mirovinu ili osobe koje se prvi put zapošljavaju, a i osobe zaposlene na određeno vrijeme kao pripravnici, vježbenici, stažisti i slično.

Ako porezni obveznik tijekom poreznog razdoblja sklopi ugovor o radu s novim radnicima, a u istom poreznom razdoblju raskine ugovor o radu s određenim brojem radnika, dohodak se umanjuje za razliku između obračunanih i isplaćenih plaća novim radnicima i obračunanih plaća koje bi u istom poreznom razdoblju primili radnici s kojima je raskinut ugovor o radu.

Porezni obveznik može pravo na umanjenje dohotka za isplaćene plaće i doprinose na plaću novih radnika koristiti godinu dana od dana njihovog zaposlenja.

Tablica 11: Izračun efekata smanjenja poreznih prihoda zbog porezne olakšice za zapošljavanje radnika; FBiH, 2018

Veličina olakšice (u %)	Prosječna veličina poreznog prihoda po radniku mjesečno (u KM)	Aktualni broj radnika (2017.)	Stopa rasta zaposlenosti, godišnje (u %)	Dodani broj radnika	Gubitak poreznog prihoda
100	55	21548	3.5	754	497640
75	55	21548	3.5	754	373230
50	55	21548	3.5	754	248820

Izvor: vlastita obrada temeljem podatak PUFBiH (2018)

Uvođenje poreznog poticaja za povećanje broja zaposlenih u djelatnostima koje potpadaju pod oporezivanje dohotka od samostalnih djelatnosti dovelo bi do smanjenja poreznih prihoda za 0.25 mln KM (u slučaju porezne olakšice od 50%), odnosno 0.37 mln KM (u slučaju porezne olakšice od 75%) i 0.5 mln KM (u slučaju porezne olakšice od 100%). Ukratko, porezni rashod ne bi iznosio 0.5-1% poreznih prihoda od poreza na dohodak od samostalnih djelatnosti.

Reference

Cedefop (Centre for the Development of Vocational Training). 2009. Using Tax Incentives to Promote Education and Training. *CEDEFOP Panorama Series*.

Cedefop, 2009a. Taxing the mind. September.

Cnossen, S., 1997. *Dual Income Taxation: The Nordic Experience*, Rotterdam.

European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, 2014. Tax expenditures in direct taxation in EU Member States. Occasional Papers 207. December.

European Union, DG Taxation and Customs Union, 2017. Taxation Trends in the European Union. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Parliament, 2017. Tax Policy. Brussels: European Union.

Fin-Consult, 2017. Reforma fiskalnog okvira sa aspekta doprinosa za obavezna osiguranja - cijevi i očekivanja na putu ka EU. Reforma fiskalnog okvira sa aspekta doprinosa za obavezna osiguranja cijevi i očekivanja na putu ka EU.

Harding, M. and Marten, M., 2018. "Statutory tax rates on dividends, interest and capital gains: The debt equity bias at the personal level". *OECD Taxation Working Papers*, No. 34, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/1aa2825f-en>.

Lloyd, G., 2013. Moving beyond the Crisis: Tax Policies for the Soundness of Financial Markets. In: J. S. Alworth and G. Araci. *Taxation and the Financial Crises*. Oxford: Oxford University Press.

OECD (2012). *Taxation and Investment in Skills*, Working Paper CTPA/CFA/WP2 (2012)4.

Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine (PUFBiH), 2018. Interna komunikacija UPFBiH i PUFBiH.

Schatzenstaller, M., 2013. *Towards Dual Income Taxes – A Country Comparative Perspective*. CESifo DICE Report 3/2004.